

Teataja

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

66. aastakäik

18. august 2023

Sisukord

II *Teatised*

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

Euroopa Komisjon

2023/C 290/01	Komisjoni teatis, milles käsitletakse Euroopa kodanikualgatust „Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“	1
2023/C 290/02	Vastuväidete esitamisest loobumine teatatud koondumise kohta (Juhtum M.11144 – COLT TECHNOLOGY SERVICES GROUP / LUMEN EMEA BUSINESS) (1)	16

III *Ettevalmistavad aktid*

EUROOPA KESKPANK

2023/C 290/03	Euroopa Keskpanga arvamus, — 5. juuli 2023, seoses ettepanekuga liidu majanduse juhtimise reformi kohta (CON/2023/20)	17
---------------	---	----

IV *Teave*

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

Euroopa Komisjon

2023/C 290/04	Euro vahetuskurss — 17. august 2023	26
---------------	---	----

TEAVE LIIKMESRIIKIDELT

2023/C 290/05	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399 (mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad)) artikli 2 punktis 8 nimetatud piiripunktide ajakohastatud loetelu	27
---------------	---	----

MUUD AKTID

Euroopa Komisjon

2023/C 290/06	Teate avaldamine veinisektoris kasutatava nimetuse tootespetsifikaadi standardmuudatuse heakskiitmise kohta vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/33 artikli 17 lõigetele 2 ja 3	45
2023/C 290/07	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine ...	57
2023/C 290/08	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine ...	60

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS,

milles käsitletakse Euroopa kodanikualgatus „Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“

(2023/C 290/01)

1. SISSEJUHATUS: EUROOPA KODANIKUALGATUS

ELi kodanikud võivad paluda Euroopa Komisjonil esitada õigusakti ettepaneku mõnes küsimuses, mille puhul kodanikud leiavad, et aluslepingute rakendamiseks on vaja vastu võtta liidu õigusakt. Selleks tuleb vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 11 lõikele 4 esitada Euroopa kodanikualgatus ja koguda sellele allkirjad vähemalt miljonilt kodanikult märkimisväärsest arvust ELi liikmesriikidest. Euroopa kodanikualgatuse üksikasjalikud normid on sätestatud määruses (EL) 2019/788 ⁽¹⁾ („kodanikualgatuse määrus“), mida kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2020.

„Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“ on üheksas Euroopa kodanikualgatus, ⁽²⁾ mis on kogunud Euroopa Liidu lepingu ja kodanikualgatuse määrusega nõutud toetuse. Ühtlasi on tegemist viienda eduka algatusega, mis puudutab loomade heaolu või keskkonda. Algatuses kutsutakse komisjoni üles võtma teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade suhtes allpool kirjeldatud meetmeid.

- 1) Kaitsma ja tugevdama loomkatsete keeldu kosmeetikatoodete valdkonnas. Algatama õigusaktide muutmise, et tagada tarbijate, töötajate ja keskkonna kaitse kõigi kosmeetikatoodete koostisainete puhul ilma ühelgi põhjusel või ajal loomkatseid tegemata.
- 2) Muutma ELi kemikaalimäärust. Tagama inimeste tervise ja keskkonna kaitse kemikaalide käitlemisel, lisamata uusi loomkatseid käsitlevaid nõudeid.
- 3) Moderniseerima ELis teadust. Võtma kohustuse esitada seadusandlik ettepanek, milles esitatakse tegevuskava kõigi loomkatsete järkjärguliseks lõpetamiseks ELis enne parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppu.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) nr 2019/788 kodanikualgatuse kohta (ELT L 130, 17.5.2019, lk 55).

⁽²⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2021/000006_et

Algatuse korraldajad esitasid taotluse 21. mail 2021 ning komisjon registreeris algatuse ⁽³⁾ 30. juunil 2021. Kui liikmesriikide ametiasutused olid toetusavaldused üle kontrollinud, esitasid korraldajad algatuse 25. jaanuaril 2023 komisjonile ⁽⁴⁾. Komisjon on algatuse kodanikualgatuse määruse kohaselt läbi vaadanud.

Korraldajad selgitasid algatuse eesmärke üksikasjalikult 17. märtsil 2023 komisjoniga peetud kohtumisel ⁽⁵⁾ ja Euroopa Parlamendi korraldatud avalikul kuulamisel 25. mail 2023 ⁽⁶⁾. Lisaks arutati seda kodanikualgatust parlamendi 10. juuli 2023. aasta täiskogu istungil.

Käesolevas teatises on kooskõlas kodanikualgatuse määruse artikli 15 lõikega 2 esitatud komisjoni õiguslikud ja poliitilised järeldused kõnealuse algatuse kohta ja meetmed, mida ta kavatses algatuse suhtes võtta.

2. TAUST

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 13 on tunnistatud vajadust kaitsta loomi kui aistimisvõimelisi olendeid. Lepingus nõutakse, et EL ja selle liikmesriigid pööraksid ELi põllumajandus-, kalandus-, transpordi- ja siseturupoliitika ning teadusuuringute ja tehnoloogia arengu ja kosmosepoliitika kavandamisel ning rakendamisel täit tähelepanu loomade heaolu nõuetele.

ELi õigus- ja poliitikaraamistikku on ülemaailmselt peetud loomkatsete järkjärgulise kaotamise ja loomade heaolu edendamise valdkonnas eesvedajaks. Selle poliitikavaldkonna suuremate saavutustena keelati ELis 2013. aastal täielikult loomkatsed kosmeetikatööstuses ⁽⁷⁾ ning viimase kahekümne aasta jooksul on eraldatud üle 1 miljardi euro, et rahastada kogu ELis selliseid teadus- ja innovatsioonialgatusi, mis tegelevad meetoditega, kus loomi ei kasutata.

Loomade kasutamine teaduses on suur valdkondadevaheline teema. Tehtud edusammudest hoolimata kasutatakse Euroopas siiski arvukalt katseloomi. Loomi kasutatakse teaduses ning kemikaalide ja ravimite ohutustaseme hindamisel mitmel otstarbel, kui puuduvad alternatiivid, mis pakuksid inimeste tervise ja keskkonna (kaasa arvatud loomatervise) seisukohast piisavalt kõrgetasemelist kaitset.

2020. aastal kasutati ELis (välja arvatud Ühendkuningriik) ja Norras teaduse, koolituse ja hariduse jaoks või regulatiivsetel eesmärkidel jaoks 7,9 miljonit katselooma ⁽⁸⁾. See arv on 7,5 % väiksem kui 2019. aastal (8,5 miljonit) ja 11,4 % väiksem kui 2018. aastal (8,8 miljonit) ⁽⁹⁾. Kõige enam kasutati katseloomadena hiiri (49 %) ja kalu (27 %). Nagu ka varasematel aastatel, kasutati loomi peamiselt teadustegevuseks (72 %): 41 % alusuuringuteks ja 31 % translatiivseteks ja rakendusuu-ringuteks. 17 % kõigist juhtudest kasutati loomi allpool kirjeldatud regulatiivsete nõuete täitmiseks; sellele järgnes 5 %-ga loomade kasutamine tavatootmiseks, kaasa arvatud antikehade või verepõhiste toodete tootmiseks. Regulatiivsete nõuete täitmiseks kasutati loomi kokku 1,4 miljonil juhul, millest 54 % oli seotud inimtervishoiu kasutatavate ravimitega, 22,8 % veterinaarravimitega, 8,7 % tööstuskemikaalidega (see puudutab kemikaaliõigusnorme, nt REACHi määrust ⁽¹⁰⁾), 2,8 % loomasööda ja toiduainetega, 4,8 % taimekaitsevahenditega, 3,6 % meditsiiniseadmetega, 0,3 % biotsiidide ja 3,0 % muude valdkondadega.

⁽³⁾ Komisjoni 30. juuni 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/1136 taotluse kohta registreerida Euroopa kodanikualgatus „Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“ kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/788.

⁽⁴⁾ Kodanikualgatuse „Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“ lisas on algatuse kohta esitatud täiendavaid menetluslikke üksikasju, kaasa arvatud nõutav toetuskünnis ning toetusavalduste arv.

⁽⁵⁾ Algatuse „Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“ korraldajate kohtumine Euroopa Komisjoniga (europa.eu); <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/reportage/P-060517>

⁽⁶⁾ ECI-Hearing „Save cruelty-free cosmetics – Commit to a Europe without animal testing“; <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/eci-hearing-save-cruelty-free-cosmetics-/product-details/20230524ECI00141>

⁽⁷⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule loomkatsetest ja turustamiskeelust ning olukorrast seoses alternatiivsete meetoditega kosmeetikavaldkonnas, COM(2013) 0135 final.

⁽⁸⁾ https://webgate.ec.europa.eu/envdataportal/content/alures/section1_number-of-animals.html

⁽⁹⁾ 2020. aasta väiksemate arvnäitajate põhjuseks võib osaliselt olla ka see, et liikumispriirangute tõttu oli töömaht väiksem ning COVID-19 pandeemia tõttu tühistati projekte või lükati neid edasi.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1).

2.1. Loomkatseid puudutavad seadusandlikud aktid

Loomkatseid puudutavate ELi õigusaktide kogum on üsna mahukas ja põhimõtteliselt võib selle jagada kolme kategooriasse. Esimeses kategoorias on direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta, ⁽¹⁾ millega on ette nähtud katseloomade heaolu üldeesmärgid ja normid juhtudeks, kui loomade kasutamist ei ole võimalik vältida. Teine kategooria sisaldab valdkondadevahelisi kemikaaliõigusakte, nagu REACHi määrus, mis sisaldab eri sektoritele kehtivaid norme. Kolmas kategooria sisaldab mitut valdkondlikku õigusakti, milles on sätestatud konkreetsetes sektorites või toodetes kasutatavate kemikaalide hindamise normid. Nii REACHi määrus kui ka valdkondlikud ELi õigusaktid sisaldavad andmeid puudutavaid nõudeid või sätteid, millest tulenevalt on vaja teha loomkatseid, et hinnata toodete ja keemiliste ainete võimalikku mõju inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.

2.1.1. Õigusaktid, millega kaitstakse teaduslikel eesmärkidel kasutatavaid loomi

Teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse direktiivis on lõppeesmärgina sätestatud, et ELis tuleks järkjärgult kaotada igasugune loomkatsete kasutamine nii teaduses kui ka regulatiivsete eesmärkide jaoks. Direktiivi teine oluline komponent on vajadus järgida asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtet:

- asendada loomkatsed meetoditega, milles elusloomi ei kasutata;
- vähendamine tähendab, et katsemeetodeid ja hindamisviise kohandatakse selliselt, et teaduslikult usaldusväärse tulemuse saamiseks oleks vaja võimalikult vähe loomi;
- täiustatakse meetodeid, millega viia miinimumi katseloomade kogetav valu, kannatused ja stress ning suurendada nende heaolu.

Direktiivis on sätestatud ka komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) kuuluva loomkatsete alternatiivide liidu referentlabori ⁽¹²⁾ konkreetsed ülesanded. Nimetatud labor teeb tööd selle nimel, et toetada loomadega mitteseotud meetodite kasutamist õigusaktide, biomeditsiini ja hariduse jaoks. Loomkatsete alternatiivide referentlaborile direktiiviga usaldatud ülesannete hulka kuuluvad näiteks alternatiivsete lähenemisviiside väljatöötamine, andmebaaside ja infosüsteemide valideerimises ja loomises osalemine ja sellise tegevuse koordineerimine. Direktiiviga kohustatakse liikmesriike esitama korrapäraselt statistilisi andmeid ⁽¹³⁾ loomade teaduslikel eesmärkidel kasutamise kohta. Samuti kohustab see komisjoni looma spetsiaalseid avalikult kättesaadavaid andmebaase ⁽¹⁴⁾.

2.1.2. Valdkondadevahelised ELi õigusaktid kemikaalide kohta

REACHi määrus on kemikaalide kohta käiv valdkondadevaheline õigusakt, mille kohaselt tuleb esitada kemikaalide kohta teavet, et tagada nende tootmise, impordi ja kasutamise ohutus. REACHi määruse lisades on täpsustatud, millised meetodid tuleb ohuteabe koostamiseks kasutada, ning mitu sellist meetodit sisaldavad endiselt loomkatseid. Registreerijatel on loomkatseid lubatud kasutada siiski vaid viimase abinõuna. Alati, kui võimalik, tuleks selgroogsetega tehtavad katsed asendada alternatiivsete meetoditega. REACHi määruse XI lisas on loetletud alternatiivsed meetodid, mille abil kohandada standardset katsetamiskorda, ning Euroopa Kemikaaliamet (ECHA) on esitanud põhjalikud juhtnöörid ⁽¹⁵⁾.

Lisaks muule sisaldab REACHi määrus andmete jagamist käsitlevaid erinorme, mis aitavad vältida tarbetuid katseid. REACHi määruses on sätestatud ka katsete läbiviimiseks tehtavate ettepanekute eelnev valideerimine, millega tagatakse, et loomkatseid kasutatakse ainult viimase abinõuna ja ainult vajaduse korral.

REACHi määruse alusel olemasolevate alternatiivsete meetodite kasutamine on tagatud muu hulgas sellega, et need meetodid on loetletud katsemeetodite määruses ⁽¹⁶⁾. Selle määruse hiljutine läbivaatamine kiirendab katsemeetodite kasutuselevõttu pärast seda, kui Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) on nad vastu võtnud, sest nüüd viidatakse otse OECD meetoditele, mitte ei kirjeldata neid määruses.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33).

⁽²⁾ Loomkatsete alternatiivide liidu referentlabor (EURL ECVAM)(europa.eu)
https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eu-reference-laboratory-alternatives-animal-testing-eurl-ecvam_en

⁽³⁾ Värskeim statistikaaruanne: https://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/reports_en.htm

⁽⁴⁾ Avalik statistika andmebaas: https://webgate.ec.europa.eu/envdataportal/content/alures/section1_number-of-animals.html

⁽⁵⁾ REACHi määrust käsitlevate juhenddokumentidega saab tutvuda ECHA veebisaidil: <https://echa.europa.eu/guidance-documents/guidance-on-reach>

⁽⁶⁾ Nõukogu 30. mai 2008. aasta määrus (EÜ) nr 440/2008, millega kehtestatakse katsemeetodid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) (ELT L 142, 31.5.2008, lk 1).

Juhime tähelepanu ka sellele, et REACHi määruse kavandatud sihipäraselt läbivaatamist võib võtta kui võimalust lisada kõigi ainete kohta täiendavat ohuteavet, nt seoses endokriinfunktsiooni häiretega, ja rohkem teavet kõige väiksemas kogusevahemikus registreeritud ainete kohta. Läbivaadatud REACHi määruse kohase täpse rakendusmehhanismi üle peetakse veel aru.

2.1.3. Valdkondlikud õigusaktid

Kosmeetikatoodete määrus

Loomkatsete järkjärgulise kaotamise mõttes kõige edasijõudnum ELi õigusakt on **kosmeetikatoodete määrus**,¹³ sest sellega keelatakse selliste kosmeetikatoodete turule laskmine, mida on määruse nõuete täitmiseks katsetatud loomade peal. Kosmeetikatoodete määrusest tulenevat loomkatsete keeldu käsitletakse üksikasjalikumalt punktis 3.1.

Taimekaitsevahendite määrus ja biotsiidimäärus

Taimekaitsevahendite määruses ⁽¹⁷⁾ ja **biotsiidimääruses** ⁽¹⁸⁾ on sätestatud, et tarbetuid loomkatseid tuleb vältida. Mõlemas määruses on sätestatud nõuded, millele peavad vastama nende määruste kohase heakskiidu saamise taotlustes esitatavad andmed. Uuringuid kavandades tuleb täiel määral arvesse võtta asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtet, seda eriti juhul, kui sobivad valideeritud meetodid muutuvad kättesaadavaks. Taotlejad peavad jagama andmeid, et vältida selgroogsetega tehtavaid uuringuid ja dubleerimist. Kohustuslik andmejägamismehhanism on loodud eeskätt biotsiidides sisalduvate toimeainete ja biotsiidide kohta tehtavate uuringute jaoks, milles kasutatakse selgroogseid; enne uuringute algatamist tuleb ECHA-le esitada eeltaotlus, et kontrollida, kas sellistest uuringutest on biotsiidimääruse alusel juba teatatud. Biotsiidimääruse II ja III lisas sätestatud teabele esitatavaid nõudeid muudeti 2021. aastal, ⁽¹⁹⁾ et võtta arvesse uusi katsestrateegiaid, milles eelistati *in vivo* katsetele *in vitro* katseid.

Inimtervishoius kasutatavad ravimid

Inimravimite üldine õigusraamistik koosneb direktiivist 2001/83/EÜ ⁽²⁰⁾ ja määrusest (EÜ) nr 726/2004 ⁽²¹⁾. Neis õigusaktides võetakse täielikult arvesse direktiiviga 2010/63/EL kehtestatud asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtteid. ELi reguleerivad asutused aktsepteerivad kõiki valideeritud meetodeid, mis neid põhimõtteid toetavad. Vastutavad asutused (st Euroopa Raviamet ja riikide pädevad asutused) võivad pärast taotleja esitatud andmete hindamist juhtumipõhiselt aktsepteerida ka alternatiivseid katsetamismeetodeid, mida ei ole ametliku valideerimise käigus veel hinnatud.

Lisaks võivad lühendatud müügiiloataotlused (nt generiliste ravimite ja biosimilaride jaoks) ja teadva nõusoleku taotlused tugineda eelkliinilistele ja kliinilistele uuringutele, mis on tehtud originaalravimi müügiiloa saamiseks. Sellistel juhtudel viitab taotleja andmetele, mille on esitanud originaalravimi tootja (katseid ei dubleerita).

Eespool nimetatud ELi üldised ravimiõigusaktid, mis käsitlevad inimravimeid, on hiljuti läbi vaadatud ning 26. aprillil 2023 võttis komisjon vastu uue õigusakti ettepaneku ⁽²²⁾. Mõne kavandatud muudatusega tahetakse tugevdada asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtteid ravimite kogu olelusringi jooksul. Lisaks tugevdatakse selle seadusandliku ettepanekuga kehtivaid õigusnorme, sest müügiiloa taotlejatele ja omanikele lisatakse kohustusi ja hõlbustatakse alternatiivseid katsetamismeetodeid. Uued õigusnormid julgustavad ELi ametite ja riiklike pädevate asutuste tihedamat

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1).

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1).

⁽¹⁹⁾ Komisjoni 19. oktoobri 2020. aasta delegeeritud määrus (EL) 2021/525, millega muudetakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 528/2012 II ja III lisa (EMP's kohaldatav tekst) (ELT L 106, 26.3.2021, lk 3).

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, 28.11.2001, lk 67).

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määrus (EÜ) nr 726/2004, milles sätestatakse ühenduse kord inim- ja veterinaarravimite lubade andmise ja järelevalve kohta ning millega asutatakse Euroopa raviamet (ELT L 136, 30.4.2004, lk 1).

⁽²²⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles sätestatakse liidu kord inimtervishoius kasutatavate ravimite müügilubade andmise ja järelevalve kohta ning millega kehtestatakse Euroopa Raviameti regulatsioonid eeskirjad. COM/2023/193.

koostööd keemiliste ainete hindamisel, andmejägamise hõlbustamisel ja ühiste mittekliiniliste uuringute tegemisel, et vältida elusloomadega tehtavate katsete tarbetut dubleerimist. Lisaks tahetakse õigusakti ettepanekuga tagada õigusnormide tulevikukindlus, et lubada alternatiivsete katsemeetodite kasutamist.

Veterinaarravimid

ELi **veterinaarravimite** õigusraamistik vaadati läbi määrusega (EL) 2019/6⁽²³⁾. Määruse kohaselt peavad veterinaarravimi müügiloo taotlejad kasutama nii immunoloogiliste ja mitteimmunoloogiliste veterinaarravimite tootmise käigus kui ka valmis immunoloogiliste veterinaarravimitega tehtavate kontrollkatsete jaoks minimaalset arvu loomi. Kui alternatiivse *in vitro* katsega saab asendada või vähendada loomade kasutamist või vähendada nende kannatusi, tuleb kasutada sellist katset. Mõned müügilooatolused (nt geneeriliste ravimite jaoks) võivad, nagu inimravimite puhulgi, toetuda originaalveterinaarravimi jaoks tehtud loomkatsetele. Määruses (EL) 2019/6 on sätestatud ka võimalus anda teistele võimalikele taotlejatele juurdepääs andmetele teabekasutusnõusolekuga (nt kui tegemist on teadval nõusolekul põhineva taotlusega), et vältida tarbetuid loomkatseid.

Veterinaarravimite kliinilised uuringud on direktiivi 2010/63/EL (teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta) kohaldamisalast välja jäetud, sest veterinaarravimeid käsitlevates õigusaktides on juba sätestatud asjakohased loomade heaolu meetmed: kliinilistes uuringutes tuleks võtta arvesse asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtteid, alati, kui võimalik, tuleks kasutada alternatiivseid katsemeetodeid ning arvesse tuleks võtta veterinaarravimite tehniliste registreerimisnõuete rahvusvahelise ühtlustamiskonverentsi⁽²⁴⁾ suuniseid.

Meditsiiniseadmed

Meditsiiniseadmete õigusraamistik vaadati läbi 2017. aastal, kui võeti vastu määrus, milles käsitletakse meditsiiniseadmeid,⁽²⁵⁾ ja määrus *in vitro* diagnostikameditsiiniseadmete kohta⁽²⁶⁾. Mõningatel juhtudel võib loomkatseid kasutada prekliiniliste uuringute jaoks. Sellised katsed peavad toimuma kooskõlas direktiiviga 2010/63/EL.

2.2. ELi kehtiv poliitikaraamistik

14. oktoobril 2020 võttis komisjon Euroopa rohelepp⁽²⁷⁾ raames vastu teatise „Kestlikkust toetav kemikaalistrateegia. Mürgivaba keskkonna loomise suunas“. Strateegial on kaks eesmärki: parandada inimeste tervise ja keskkonna kaitset ning hoogustada ohutute ja kestlike kemikaalide alast innovatsiooni. Strateegias kuulutati välja ELi kemikaaliõigusraamistiku läbivaatamine ja korrati, et ELi lõppeesmärk on loomkatsete täielikult asendada, edendades sealjuures multidistsiplinaarseid teadusuuringuid ja digitaalset innovatsiooni tippasemel töövahendite, meetodite ja mudelite saamiseks ning andmeanalüüsvõimet.

Strateegias on loetletud 85 meedet, millest mitu toetab loomkatsete arvu vähendamist või nende järkjärgulist kaotamist. Näiteks põhimõtet „üks aine, üks hindamine“ järgiv ettepanek kemikaalide määruse⁽²⁸⁾ kohta koondatakse olemasoleva teabe kemikaalide kohta ühele platvormile. Võimalik, et see aitaks ametivõimudel keemilisi aineid riskijuhtimise jaoks rühmitada või toetaks analoogmeetodeid, vähendades sedasi vajadust loomkatsetega saadud andmete järele. Veel üks näide on komisjoni soovitus, millega luuakse Euroopa ohutuks ja kestlikuks kavandatud kemikaalide ja materjalide hindamisraamistik,⁽²⁹⁾ millega edendatakse uue lähenemisviisi meetodite kasutamist kemikaaliohutuse hindamisel ja integreeritakse sellised meetodid keemiliste ainete väljatöötamise ja arendamise võimalikult varajases etapis.

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2019/6, mis käsitleb veterinaarravimeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/82/EÜ (ELT L 4, 7.1.2019, lk 43).

⁽²⁴⁾ <https://vichsec.org/en/home.html>

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta määrus (EL) nr 2017/745, milles käsitletakse meditsiiniseadmeid (ELT L 117, 5.5.2017, lk 1) EUR-Lex - 52020DC0381 - EN - EUR-Lex (europa.eu).

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta määrus (EL) 2017/746 *in vitro* diagnostikameditsiiniseadmete kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 98/79/EÜ ja komisjoni otsus 2010/227/EL.

⁽²⁷⁾ COM(2019) 640. https://commission.europa.eu/document/daef3e5c-a456-4fbb-a067-8f1cbe8d9c78_et

⁽²⁸⁾ Kemikaaliohutus – parem juurdepääs kemikaalide andmetele ohutuse hindamiseks (europa.eu)

⁽²⁹⁾ Komisjoni 8. detsembri 2022. aasta soovitus (EL) 2022/2510, millega kehtestatakse ohutuks ja kestlikuks kavandatud kemikaalide ja materjalide Euroopa hindamisraamistik.

Septembris 2021 võttis parlament vastu resolutsiooni, ⁽³⁰⁾ milles paluti kiirendada teadusuuringutes, kohustuslikes katsetes ja hariduses üleminekut innovatsioonile ilma loomkatseteta. Oma vastuses resolutsioonile kirjeldas komisjon, milliseid meetmeid ta on võtnud, et loomkatseid vähendada.³⁰

2.3. ELi teadusuuringud alternatiivsete lähenemisviiside valdkonnas, haridus ja koolitus

Viimase kahe aastakümne jooksul on komisjon investeerinud üle 1 miljardi euro rohkem kui 300 teadusprojekti, mis on seotud alternatiivsete meetoditega loomkatsetele. Mitmete selliste projektide tulemusena on loonud uusi vahendeid ja meetodeid, mida kasutatakse regulatiivsel eesmärgil, et prognoosida kemikaalide ohutust, saada aru haiguste mehhanismidest ja hinnata uute ravimeetodite tõhusust.

ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammidest – programmist „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ – rahastatakse ambitsioonikaid teadusprojekte leidmaks alternatiivseid loomkatsetele. Kaks silmapaistvat näidet on ASPISE klaster, mis tegeleb kemikaalide ohutuse loomkatsevaba hindamisega ja mille eelarve programmist „Horisont 2020“ on 60 miljonit eurot ⁽³¹⁾, ning PARCi partnerlus, mille kogueelarve on 400 miljonit eurot, millest 200 miljonit tuleb programmist „Euroopa horisont“ ⁽³²⁾ ⁽³³⁾. ASPIS pakub uue lähenemisviisi meetodeid, et parandada kemikaaliohutuse katsete täpsust, kiirust ja taskukohasust ilma katseloomi kasutamata. Praegu töötab ASPIS välja ASPA raamistikku (ASPISE ohutusprofiilide algoritm), mille aluseks on astmeline lähenemisviis järgmise põlvkonna riskihindamise jaoks kemikaalidega kokkupuutumise seonduva kroonilise kahjuliku tervisemõju ohutustaseme hindamise valdkonnas. PARCi eesmärk on toetada üleminekut järgmise põlvkonna riskihindamisele ja suurendada uue lähenemisviisi meetodite aktsepteeritavust. Sellist tausta arvestades seatakse ASPISE ja PARCi vahel sisse hea koostöö. PARC toetab ka selliste tööriistade väljatöötamist, millega rakendada ohutuks ja kestlikuks kavandamise raamistikku, edendades riskihindamisel *in silico* töövahendite kasutamist.

Programmi „Euroopa horisont“ esimese teemavaldkonna „Tervis“ 2023.–2024. aasta tööprogramm täiendab neid olulisi algatusi, pakkudes rahastust teadusprojektidele, mis tegelevad biomeditsiinis loomkatsetele alternatiivide leidmisega valdkondades, kus loomkatsetel põhinevate lähenemisviiside translatiivne väärtus on piiratud, kus kasutatakse kõige rohkem loomi või kus loomade kannatused on kõige raskemad (25 miljonit eurot; taotluste esitamise tähtpäev 19. september 2023). Loomkatsete alternatiivide kasutuselevõtu edendamiseks sisaldab programmi „Euroopa Horisont“ esimese teemavaldkonna 2023.–2024. aasta tööprogramm teemat, mille eesmärk on toetada reguleerimisasutuste töötajate koolitamist ja parandada selle valdkonna kajastamist õigusnormides (teemade esitamise tähtpäev 11. aprill 2024) ⁽³⁴⁾.

Innovatiivsete Ravimite Algatuse Ühissetevõtte, mis oli Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühissetevõtte eelkäija, investeeris samuti loomkatsemeetodite alternatiividesse. Need projektid on meile muu hulgas andnud *in silico* katse, mis võimaldab prognoosida kemikaalide toksilisust ja kiirendada ravimite väljatöötamist ilma loomi kasutamata. Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühissetevõtte ⁽³⁵⁾ jätkab investeerimist loomkatsete alternatiivide väljatöötamisse ja edendab nende kasutuselevõttu. Vastav teemavaldkond on kavas käivitada enne 2023. aasta lõppu.

Nagu rõhutati ka kodanikualgatuses, on **teadlikkus, haridus ja koolitus** loomadega mitteseotud meetodite edendamise seisukohast väga olulised. Kuigi haridus ja koolitus kuuluvad vormiliselt liikmesriikide vastusalasse, osaleb loomkatsete alternatiivide liidu referentlabor mitmes haridus- ja koolitusalasises tegevuses, mille eesmärk on suurendada keskkoolides, ülikoolides ja varases kutseõppes teadlikkust asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtetest. Sellise tegevuse põhiülesanne on töötada välja korralik strateegia, mille alusel luua põhjalik õppematerjalide kogum ja juhenddokumendid, et teavitada haridustöötajaid ja haridusasutusi tõhusatest viisidest, kuidas luua, kohendada ja rakendada õppekavasid ja tavasid, mis on eriomased asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtete õpetamisele. Peale selle pakub Teadusuuringute Ühiskeskuse kaks korda aastas toimuv suvekool, mille teemaks on loomadega mitteseotud lähenemisviisid teaduses, õpilastele võimaluse õppida tipp tehnoloogia ja raalmodelleerimise ekspertidelt, jagada teadmisi ja kogemusi ning luua erialaseid võrgustikke. Lisaks on mitmesugustest programmidest ⁽³⁶⁾ rahastatud ELi projektidega toetatud sadade noorte teadlaste koolitamist loomadega mitteseotud meetodite alal. Näiteks ASPIS asutab praegu noorte

⁽³⁰⁾ Protseduuriitoimik: 2021/2784(RSP) | Õigusloome vaatluspunkt | Euroopa Parlament (europa.eu)

⁽³¹⁾ Kemikaalide ohutuse loomkatsevaba hindamine: uudsete strateegiade rakendamise projektiklaster. (aspis-cluster.eu)

⁽³²⁾ Kemikaalidest tulenevate riskide hindamise partnerlus | Parc (eu-parc.eu)

⁽³³⁾ Marx-Stoelting, P., Rivière, G., Luijten, M. et al. A walk in the PARC: developing and implementing 21st century chemical risk assessment in Europe. *Arch Toxicol* **97**, 893–908 (2023). <https://doi.org/10.1007/s00204-022-03435-7>

⁽³⁴⁾ Euroopa Komisjoni otsus C(2023) 2178. Programmi „Euroopa horisont“ tööprogramm aastateks 2023–2024. 4. Tervis. 31. märts 2023.

⁽³⁵⁾ https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/innovative-health-initiative-joint-undertaking-ihj-ju_et

⁽³⁶⁾ Nt programmi „Horisont 2020“ ühiskondlik väljakutse nr 1, programmi „Euroopa horisont“ tervise teemavaldkond, innovatiivsete ravimite algatus ja innovatiivse tervishoiu algatus, Marie Curie võrgustikud jne.

teadlaste akadeemiat, mis hakkab tegelema kemikaaliohutuse loomkatsevaba hindamisega. Komisjon on parlamendi rahalise toega töötanud välja rea e-õppe mooduleid, mis käsitlevad direktiivi 2010/63/EL eri aspekte, muu hulgas seda, kuidas otsida olemasolevaid loomadega mitteseotud alternatiive ja kuidas töötada välja regulatiivse eesmärgiga alternatiivmeetodeid.

2.4. Rahvusvaheline tegevus

Komisjoni jaoks on oluline tegeleda ühiste standardite ja innovaatiliste riskihindamisvahendite väljatöötamisega rahvusvahelisel tasandil (eeskätt OECDs) ning edendada nende kasutamist rahvusvahelises kontekstis, et lisaks muudele eesmärkidele loobuda üha rohkem loomkatsetest. Komisjon toetab aktiivselt OECD tehniliste suuniste väljatöötamist, mille eesmärk on tagada muu hulgas andmete vastastikune tunnustamine OECD liikmesriikide ja muude asjaomaste riikide vahel.

Samuti edendab komisjon aktiivselt alternatiivsete meetodite, kaasa arvatud *in vitro* meetodite lisamist ühtsesse ülemaailmsesse kemikaalide klassifitseerimise ja märgistamise süsteemi, et aidata eri riikide lähenemisviise omavahel vastavusse viia ja luua seega võrdsed võimalused.

2.5. Ametid, komisjoni teaduskomiteed ja sidusrühmad

Komisjon toetub laiale eksperdirühmade, komiteede ja komisjonisest mõttekodade võrgustikule, mis pakub rikkalikke eksperditeadmisi uue lähenemisviisi meetodite kohta, et seeläbi aidata kaasa nende vastuvõetavusele. Komisjonil on ses mõttes vedanud, et ta saab maailma tippteaduse kohta nõuandeid Teadusuuringute Ühiskeskuselt, kaasa arvatud loomkatsete alternatiivide liidu referentlaborilt. Mitmes reguleeritavas valdkonnas tugevdavad neid teadmisi ametid ja komisjoni teaduskomiteed⁽³⁷⁾. Mitmesuguseid organiseeritud rühmitusi on ka näiteks loomkatsetele alternatiivide leidmise Euroopa partnerluses.

ECHA 2023.–2026. aasta tegevuskavas on loetletud ameti mitu kavandatud tegevust, mis on seotud uue lähenemisviisi meetoditega, nt:

- sisemise suutlikkuse loomine uue lähenemisviisi meetodite alal; selleks korraldatakse ECHA teadlastele ja komiteedele koolitusi, et suurendada teadmisi reguleerivaks otstarbeks sobivate uue lähenemisviisi meetodite kohta;
- intensiivsem osalemine teadusprojektides, mis tegelevad õigusliku heakskiidetavuse peamiste aspektidega⁽³⁸⁾;
- selliste arvutipõhiste töövahendite järjepidev arendamine, mis annavad teavet ohuomaduste kohta⁽³⁹⁾;
- andmekogumite kättesaadavaks tegemine, et neid saaks kasutada uue lähenemisviisi meetodite arendamiseks ning ühisprojektideks Euroopa Toiduohutusametiga andmealase koostalitlusvõime ja töövahendite integreerimise vallas;
- tihedam koostöö õigusnormide ja õigusruumide vahel nii Euroopas kui ka väljaspool Euroopat (USA keskkonnakaitseamet, Kanada terviseamet), kasutades selliseid platvorme nagu Euroopa loomkatsetele alternatiivide leidmise partnerlus (EPAA) ja kemikaaliriskide hindamise tempo kiirendamine (APCRA), ning
- loomadega mitteseotud meetodite teemaliste seminaride korraldamine olulisematel konverentsidel⁽⁴⁰⁾.

Euroopa Raviamet (EMA) toetab kõikjal ELis loomade eetilist kasutamist inim- ja veterinaarravimitega tehtavates katsetes, edendades selliste katsetamismeetodite õiguslikku heakskiidetavust, mis rakendavad asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtteid. EMA on andnud välja sellekohased konkreetsed suunised, kaasa arvatud:

- soovitusel asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtteid rakendavate meetodite kohta Euroopa farmakopöas, et aidata müügiloa omanikel järgida uusi või muudetud meetmeid;
- inim- ja veterinaarvaktsiinide ja bioloogiliste ravimite partiide kasutamiseks vabastamise katsete teaduslik läbivaatamine, et tagada nende vastavus asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtete parimatele tavadele, ning

⁽³⁷⁾ Nt tarbijaohutuse komitee, tervise-, keskkonna- ja uute riskide teaduskomitee ja loomkatsete alternatiivide liidu referentlabori teaduslik nõuandekomitee.

⁽³⁸⁾ Nt kemikaaliriskide hindamise tempo kiirendamine (APCRA), EU projektid ToxRisk, ASPIS, PARC ja MATCHING)

⁽³⁹⁾ Nt OECD QSAR tööriistad ja QSAR hindamisraamistik, millega tegeletakse OECDs.

⁽⁴⁰⁾ Nt SETACi iga-aastased kohtumised, EUROTOX, QSAR 2023

- sisend ühtlustatud suuniste ja nõuete väljatöötamiseks Euroopas ja kogu maailmas; selle nimel tehakse tihedat koostööd asjaomaste Euroopa ja rahvusvaheliste organitega.

Peale selle aktiveeris EMA hiljuti uuesti oma spetsiaalse asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtete töörühma (3RsWP). 3RsWP annab EMA teaduskomiteedele nõu loomade kasutamise kohta ravimitega tehtavates kohustuslikes katsetes ja asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtete rakendamise kohta. 3RsWP on võtnud endale mõned väga ambitsioonikad eesmärgid, ⁽⁴¹⁾ näiteks innovaatiliste uue lähenemisviisi meetodite õigusliku heakskiidetavuse edendamise. EMA-l on ka innovatsiooni rakkerühm, st multidistsiplinaarne rühm, kus saab pidada taotlejatega varases etapis dialoogi ravimite väljatöötamise innovaatiliste aspektide üle ja mis tegeleb ka loomadega mitteseotud meetodite õigusliku heakskiidetavusega.

Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) kaalub loomadega mitteseotud katsemeetodite väljatöötamist ja kasutamist riskihindamisel; tegemist on kriitilise tähtsusega sammuga uue paradigma suunas, mille aluseks on mehhanistlik arusaam toksilisusest ja loobumine loomkatsetest. EFSA on toetanud mitut projekti eri valdkondades, nagu arengutoksilisus, krooniline neurotoksilisus, kahjuliku toime radade väljakujunemine, uue lähenemisviisi meetodite kasutamine nanovormidel ning imendumine, jaotumine, metabolism ja eritumine. Lisaks muule on EFSA avaldanud uue lähenemisviisi meetodite tegevuskava, ⁽⁴²⁾ mis sisaldab ettepanekuid loomadega mitteseotud katsemeetodite väljatöötamise kohta ja uusi kontseptsioone inimestele avalduva riski hindamiseks regulatiivsetel eesmärkidel.

ELi tarbijaohutuse komiteel ⁽⁴³⁾ on oluline roll seadusandja tahte elluviimises – kosmeetikatoodete määruse alusel loomkatsete keelamises. Tarbijaohutuse komitee on tähelepanelikult jälginud alternatiivsete meetodite väljatöötamise ja valideerimise tulemusi. Tarbijaohutuse komitee „Suunavad märkused kosmeetikatoodete koostisainete katsetamise ja nende ohutuse hindamise kohta“ vaadati läbi ja teksti värskem versioon avaldati märtsis 2021.

Lisaks valideeritud alternatiividele võib tarbijaohutuse komitee kiita juhtumipõhiselt heaks ka meetodeid, mida ta peab kosmeetikatoodete ohutuse hindamise seisukohast teaduslikult põhjendatuks, isegi kui need meetodid ei ole valideerimisprotsessi läbinud.

2005. aastal asutas komisjon **Euroopa loomkatsetele alternatiivide leidmise partnerluse (EPAA)**. EPAA ühendab kõiki komisjoni talitusi, mille tegevus on seotud teaduslikel eesmärkidel tehtavate loomkatsete või loomadega mitteseotud katsetega, ELi ameteid, aga ka keemilisi aineid ja ravimeid käsitleva õigusraamistiku kohaldamisalasse kuuluva tööstuse esindajaid ning muid sidusrühmi, nagu loomade heoluga tegelevad valitsusvälised organisatsioonid, parlamenti ja akadeemilisi eksperte. EPAA tegevuse hulka kuulub projektiplatvorm, kus EPAA partnerid ja liitlased teevad koostööd projektide kallal, mis toetavad selliste alternatiivide väljatöötamist, valideerimist, aktsepteerimist ja rakendamist, millega rakendatakse kohustuslikes katsetes ja otsuste tegemisel asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtteid. Lisaks korraldab EPAA nende teemadega seotud tegevuste kohta iga-aastaseid konverentse. Järgmine aastakonverents toimub novembris 2023 ja seal tahetakse analüüsida kestlikkust toetava kemikaalistrateegia ja Euroopa ravimistrateegia mõju innovatsioonile ja loomkatsetele. Partnerite foorum annab EPAA liikmetele võimaluse vahetada eri sektorite vahel andmeid ja leida sünergia võimalusi. Ühtlasi jagab foorum toetusi ja auhindu silmapaistvate saavutuste eest loomkatsete alternatiivide väljatöötamisel ja rakendamisel, näiteks EPAA täiustamisauhinda, mis toetab üliõpilasi ja noori teadlasi, kes on teinud silmapaistvat tööd alternatiivsete lähenemisviiside vallas.

2.6. Mida on saavutatud pärast 2015. aasta Euroopa kodanikualgatust „Lõpp loomkatsetele“?

2015. aasta Euroopa kodanikualgatuses „Lõpp loomkatsetele“ paluti komisjonil esitada ettepanek, mille eesmärk oleks järkjärgult loobuda loomkatsete tegemisest. Vastuseks algatusele võttis komisjon mitmesuguseid meetmeid, mis on ellu viidud.

1. **Kiirem edasilükkumine asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtete vallas tänu teadmiste jagamisele.** Loodi katseloomateaduse haridus- ja koolitusplatvorm ETPLAS, ⁽⁴⁴⁾ mille kaudu saab jagada süstemaatilisemalt teavet asendamise, vähendamise ja täiustamise põhimõtete rakendamise kohta. Praegu on platvormi kaudu avatud juurdepääs kuuele e-õppe moodulile ning 2024. aasta lõpuks valmib veel 13 moodulit.

⁽⁴¹⁾ Mittekliinilise valdkonna konsolideeritud kolme aasta tööplaan, kaasa arvatud 2023. aasta prioriteedid (europa.eu)

⁽⁴²⁾ Development of a Roadmap for Action on New Approach Methodologies in Risk Assessment EFSA Journal 2022;19(6):EN-7341.

⁽⁴³⁾ Komitee esitab arvamusi toiduks mittekasutatavate tarbekaupade (nt kosmeetikatooted ja nende koostisained, manguasjad, tekstiilitooted, rõivad, hügieenitarbed ja majapidamistooted) ning teenuste (nt tätoveeringud, kunstlik päevitus) tervise- ja ohutusriskide (keemilised, bioloogilised, mehaanilised ja muud füüsilised riskid) kohta.

⁽⁴⁴⁾ <https://learn.etplas.eu/> – katseloomateaduse haridus- ja koolitusplatvorm.

2. **Uute alternatiivsete lähenemisviiside väljatöötamine, valideerimine ja rakendamine.** Komisjon täitis lubaduse toetada alternatiivsete lähenemisviiside väljatöötamist, valideerimist ja rakendamist regulatiivse ja teadusotstarbelise kasutamise jaoks ühelt poolt seeläbi, et ta rahastas alternatiivseid lähenemisviise, ja teiselt poolt loomkatsete alternatiivide liidu referentlabori meetodite valideerimise alase tööga. Komisjoni jõupingutusi toetavad sellised koostöövormid nagu EPAA ja APCRA.
3. **Direktiivi 2010/63/EL täitmise järelevalve.** Komisjon ja tema ametid edendavad jätkuvalt alternatiivseid lähenemisviise, nt vaktsiinide ja bioloogiliste ravimite pürogeensuskatsed ⁽⁴⁵⁾. Komisjon ajakohastas ka katsemeetodite määrust, et edendada rahvusvaheliselt tunnustatud alternatiivsete meetodite kasutamist.
4. **Dialoogi pidamine teadlastega.** Komisjon andis lubaduse korraldada konverents, mille käigus kutsutaks teadusringkondi ja sidusrühmi arutlema selle üle, kuidas loomkatsete järkjärgulise lõpetamise suunas edasi liikuda. Komisjon korraldas sel teemal kaks konverentsi: 2016. ja 2021. aastal ⁽⁴⁶⁾.

3. ALGATUSES ESITATUD ETTEPANEKUTE JA VASTUSTE HINDAMINE

Komisjon on kodanikualgatuse kolme peamist eesmärki hoolega analüüsinud.

3.1. Eesmärk nr 1: kaitsta ja tugevdada kosmeetikatoodete loomkatsete keeldu.

Eesmärk nr 1 on kodanikualgatuse kohaselt see, et komisjoni kutsutakse üles „kaitsma ja tugevdama loomkatsete keeldu kosmeetikatoodete valdkonnas. Algatama õigusaktide muutmise, et tagada tarbijate, töötajate ja keskkonna kaitse kõigi kosmeetikatoodete koostisainete puhul ilma ühelgi põhjusel või ajal loomkatseid tegemata.“ Algatuse lisas on see eesmärk jagatud neljaks punktiks.

1. Rakendada viivitamata kehtivad ELi keelud, mis käsitlevad kosmeetikatoodete valdkonnas tehtavaid loomkatseid ja loomadest katsetatud koostisainete turustamist.
2. Selgitada, et kosmeetikatoodete koostisainete hindamisel tuleb tugineda loomkatsetega mitteseotud andmetele ja et loomkatsetel põhinevad andmed tuleb tagasi lükata, olenemata loomkatsete tegemise kohast ja eesmärgist.
3. Muuta õigusnorme, et tagada kosmeetikatoodete koostisainete keemilise ohutuse hindamine, muu hulgas töötajate tervise ja keskkonna seisukohast, loomkatseid tegemata.
4. Töötada kosmeetikatoodete koostisainete hindamiseks välja usaldusväärne strateegia, mis ei tugineks loomkatsetele.

Vastus eesmärgile nr 1.

Komisjoni vastus kodanikualgatusele on järgmine.

- Komisjon rõhutab, et keeld teha kosmeetikatoodete koostisainetega loomkatseid ja keeld turustada loomadest katsetatud koostisaineid sisaldavaid kosmeetikatooteid on kosmeetikatoodete määrusega täielikult rakendatud.
- Loomkatsete tegemine kosmeetikatoodete koostisainete hindamiseks on vastavalt kosmeetikatoodete määrusele keelatud juba praegu.
- Komisjonil ei ole praegu kavas teha ettepanekuid kosmeetikatoodete määruse ega REACHi määruse muutmiseks selles osas, mis puudutab kosmeetikatoodete koostisainetega tehtavaid katseid. Praegu tegeleb üldkohus kahes ECHA vastu algatatud kohtuasjas nende kahe määruse koostoime tõlgendamisega. Kui kohus on oma otsused teinud, analüüsib komisjon neid ja võtab neid seadusandlike muudatuste vajalikkuse kaalumisel arvesse.
- Lisaks kavatab komisjon REACHi määruse sihipärase läbivaatamise käigus teha ettepaneku asendada mõnede teabele esitatavate nõuete puhul nende aluseks olnud loomkatsete võimaluse korral loomadega mitteseotud meetoditega.

⁽⁴⁵⁾ EDQM-EPAA ühisüritus: Pürogeensuskatsete tulevik: küülikute pürogeensuskatsete järkjärguline kaotamine – Euroopa ravimi- ja tervishoiukvaliteedi direktoraat

⁽⁴⁶⁾ „Non-animal approaches“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus (europa.eu) (2017); „Towards replacement of animals for scientific purposes“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus (europa.eu) (2021).

- Palve usaldusväärse strateegia kohta, mida kasutada kosmeetikatoodete koostisainete hindamisel ja mis ei tugineks loomkatsetele, tundub sarnane palvetele, mis esitati seoses kodanikualgatuse eesmärgiga nr 2 töötada välja ja rakendada loomadega mitteseotud lähenemisviisid kemikaaliohutuse hindamisele ja minna õigusruumis ühtlustatult üle loomadega mitteseotud lähenemisviisidele. Seepärast vastatakse sellele palvele punktis 3.2.

Kosmeetikatoodete määrusega on juba praegu keelatud lasta turule kosmeetikatooteid, mida on selle määruse nõuete täitmiseks katsetatud loomade peal. Seda keeldu on täielikult kohaldatud alates märtsist 2013 ja see puudutab ka kosmeetikatoodete koostisaineid, mida on määruse nõuete täitmiseks katsetatud loomade peal. ELis ei saa kosmeetikatoodete hindamiseks kasutada andmeid, mis on saadud loomkatsete tulemusena, mis on tehtud selleks, et täita ELi-väliste riikide kosmeetikatoodetealaseid nõudeid.

Enamikku kosmeetikatoodetes kasutatavaid koostisaineid kasutatakse ka muudes tarbe- ja tööstuskaupades. Loomkatsed võivad olla vajalikud, et tagada nende kaupade suhtes kehtivate õigusnormide täitmine. Komisjon selgitas, ⁽⁴⁷⁾ et juhul, kui loomkatsete tegemise põhjuseks on selliste õigusnormide järgimine, mis ei ole seotud kosmeetikatoodetega, ei tohiks see tuua kaasa kosmeetikatoodete turustamise keeldu. Selliseid andmeid võib kasutada kosmeetikatoodete ohutuse hindamiseks vastavalt kosmeetikatoodete määrusele, kui need andmed on sellise hindamise seisukohast asjakohased ⁽⁴⁸⁾.

Kosmeetikatoodete koostisainetena kasutatavate keemiliste ainete suhtes kohaldatakse ka REACHi määruse nõudeid, kui sellist ainet toodetakse vähemalt 1 tonn aastas, et hinnata ohte ja riske inimese tervisele ja keskkonnale. 2014. aasta oktoobris selgitas ⁽⁴⁹⁾ komisjon koostöös ECHAGA turustamiskeelu ja REACHi määruse alusel teabele esitatavate nõuete omavahelisi seoseid. Kui tegemist on kemikaalidega, mida ei kasutata üksnes kosmeetikatoodetes, on loomkatsed REACHi määruse nõuete täitmiseks lubatud, nagu eespool kirjeldatud.

Kosmeetikatoodete määruse kohaselt tuleb hinnata tarbijate ja kutsetöötajate riske ⁽⁵⁰⁾. Nende hindamiste jaoks on loomkatsed keelatud. Samas tuleb vastavalt REACHi määrusele hinnata ka keemilise ainega kokku puutuvate töötajate riske ja keskkonnariske. Seega võib juhtuda, et üksnes kosmeetikatoodetes kasutatavate kemikaalide registreerija peab kasutama loomkatseid, et täita REACHi määruse nõuded hinnata töötajate ja keskkonna riske. Samas, nagu kõigi REACHi määruse alusel registreeritud keemiliste ainete puhul, peavad registreerijad võimaluse korral kasutama nõutud teabe esitamiseks loomkatsete alternatiive (nt raalmodelleerimist, analoogmeetodeid, tõendite kaalukust). Loomkatsed jäävad viimaseks abinõuks, mille kasutamisest saab loobuda REACHi määruse alusel loobuda ning sageli seda ka tehakse.

Kodanikualgatuses soovitakse õigusaktide muutmist ja kosmeetikatoodete määruse kohaldamisala laiendamist, et hõlmata töötajate tervise ja keskkonnaga seotud riskide hindamist. See eeldaks nii kosmeetikatoodete määruse kui ka REACHi määruse põhjalikku muutmist. Nii oleks see ka juhul, kui muudetakse üksnes REACH-määrust, st kui loomkatsete tegemine kosmeetikatoodete koostisainetega keelatakse ära üksnes REACHi määrusega. Kummagi määruse muutmise tekitaks töötajate ja keskkonna riskide koha pealt infolünki, sest nagu eespool öeldud, ei peeta inimeste ja keskkonna jaoks vajaliku ohutustaseme hindamist üldse ilma loomkatseteta piisavaks, sest puuduvad aktsepteeritavad alternatiivsed meetodid. Samuti võib selle tagajärjel juhtuda, et põhimõtteliselt ohutud kosmeetikatoodete koostisained kõrvaldatakse turult, sest nende ohutust on võimatu täielikult tõendada. Kokkuvõttes eeldaksid seadusandlikud muudatused edusamme loomavabade hindamismeetodite väljaarendamisel, sobivaid kriteeriume nende kasutuselevõtuks ja nende mõju põhjalikku analüüsi.

⁽⁴⁷⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Loomkatsetest ja turustamiskeelust ning olukorrast seoses alternatiivsete meetoditega kosmeetikavaldkonnas“, 11.3.2013, COM(2013) 135.

⁽⁴⁸⁾ Määruse 1223/2009/EÜ artikli 10 lõige 3.

⁽⁴⁹⁾ REACHi määruse ja kosmeetikatoodete määruse vahelised seosed, teabeleht ECHA-14-FS-04-EN; https://echa.europa.eu/documents/10162/13628/reach_cosmetics_factsheet_en.pdf/2fbcf6bf-cc78-4a2c-83fa-43ca87cfb314

⁽⁵⁰⁾ Kutsetöötajate all mõeldakse isikuid, kes kasutavad kosmeetikatooteid oma äritegevuse käigus (nt juuksurid), töötajate all aga neid, kes valmistavad koostisaineid või tooteid tööstusettevõttes.

Kosmeetikatoodete määruse ja REACHi määruse seoste eespool kirjeldatud tõlgendust analüüsitakse praegu üldkohtus kahes ECHA vastu algatatud kohtuasjas. Registreerija vaidlustab ECHA nõutava loomkatsete tegemise kohustuse REACHi määruse kohastes toimikute hindamise otsustes. Kohus peaks otsused tegema 2023. aasta jooksul ning need võivad mõjutada praegust tõlgendust, millest komisjon kodanikualgatusel vastates lähtus.

Kohtuasi T-655/20 ja kohtuasi T-656/20 (Symrise v ECHA)

Hagejad taotlevad kahe ECHA apellatsiooninõukogu otsuse tühistamist. Neis otsustes kinnitas apellatsiooninõukogu ECHA nõuet teha üksnes kosmeetikatoodetes kasutatavate keemiliste ainete kohta teatavad katsed, mille hulka kuulusid ka loomkatsed.

Muu hulgas väitis hageja, keda toetasid valitsusvälised organisatsioonid ja kosmeetikatootmisega tegelevad ettevõtted, et nõue teha töötajate tervist mõjutavate riskide hindamiseks katsed selgroogsete loomadega ja asjaolu, et ECHA ei võtnud arvesse aine kosmeetikatoodete määruse kohaselt hinnatud ohutust, tähendab, et ECHA on teinud ilmselge hindamisvea ja tõlgendanud REACHi määrust valesti.

3.2. Eesmärk nr 2: muuta ELi kemikaaliõigusnorme

Kodanikualgatuses esitati komisjonile üleskutse muuta ELi kemikaaliõigusnorme ja tagada inimtervise ja keskkonna kaitse kemikaalide käitlemisel, lisamata uusi loomkaitseid käsitlevaid nõudeid. Eesmärgiga nr 2 nõutakse konkreetsete meetmete võtmist, et töötada välja, valideerida ja rakendada inimeste jaoks olulisi lähenemisviise, mis võimaldaksid toksilisi kemikaale kindlaks teha loomi kasutamata. Algatuses kutsutakse üles täielikult loobuma loomkatsetest, tagama loomadega mitteseotud meetodite kasutuselevõtu, mis on kooskõlastatud kõigi asjaomaste reguleerivate asutuste vahel, kellel on haldusvastutus keemiliste ainete, biotsiidide, taimekaitsevahendite, ravimite ja muude toodete eest, ning võtma vastu õigusraamistikku, mis tagaks uue lähenemisviisi meetodite kiire kasutuselevõtu. Peale selle nõutakse algatuses, et katsenõuete tähtaegu ei kohaldataks teadusliku täpsuse või inimeste või keskkonna ohutuse arvelt, lubades vähimisi kasutada ebausaldusväärseid loomkatseid. Põhimõtteliselt tähendavad algatuse eesmärgid, et tuleks kehtestada strateegia või tegevuskava loomkatsetest loobumiseks. Eesmärgi nr 2 all nimetatud punkte kirjeldati täpsemalt 17. märtsil 2023 komisjoniga peetud kohtumisel ning tundub, et need kattuvad osaliselt eesmärgi nr 3 teemadega „esitada tegevuskava“ ja seada prioriteediks loomadega mitteseotud meetodite väljatöötamise ja valideerimise rahastamine muu hulgas regulatiivsetel eesmärkidel, ning koordineerida meetodite kasutuselevõttu. Eeskätt on eesmärgi nr 2 nõue konkreetsete meetmete järele vastavuses tegevuskava loomisega, et loobuda kemikaaliohutuse hindamisel järk-järgult loomkatsetest.

Vastus eesmärgile nr 2.

Tegevuskava, mille lõppeesmärk on loobuda kemikaaliohutuse hindamisel järk-järgult loomkatsetest

Komisjon alustab viivitamata tööd, et koostada tegevuskava, milles kirjeldatakse vahe-eesmärke ja konkreetseid meetmeid, mis rakendatakse lühema või pikema aja jooksul, et vähendada loomkaitseid; ühtlasi oleks nende näol tegemist eeltingimustega, et minna asjaomaste kemikaaliõigusaktide (nt REACHi määrus, biotsiidimäärus, taimekaitsevahendite määrus ning inim- ja veterinaarravimite valdkond) alusel üle loomkatsevabale õigusraamistikule. Tegevuskava keskne ülesanne on analüüsida ja kirjeldada samme, mis on vajalikud, et asendada loomkatsed neis õigusaktides, mille kohaselt nõutakse praegu kemikaaliohutuse hindamiseks loomkatseid. Tegevuskavas esitatakse viis, kuidas laiendada ja kiirendada loomadega mitteseotud meetodite väljatöötamist, valideerimist ja rakendamist ning hõlbustada nende meetodite kasutuselevõttu õigusnormides. Komisjon kavatseb 2023. aasta teises pooles peetaval seminaril tegevuskava elementide üle liikmesriikide ja sidusrühmadega aru pidada ning tutvustada tehtud edusamme teisel seminaril, mis korraldatakse 2024. aasta teises pooles. Tegevuskava kallal tehtav töö kavatakse lõpule viia järgmise komisjoni ametiaja esimeses veerandis.

Tegevuskava koostades teeb komisjon tihedat koostööd oma asutuste, liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega, kelle hulka kuuluvad valitsusvälised organisatsioonid, tööstusharu esindajad ja teadlased. Tegevuskava arendamist toetavad Teadusuuringute Ühiskeskuse tehtud hindamised, EFSA töö loomadega mitteseotud lähenemisviiside alal, EFSA tegevuskava ning ECHA, EFSA ja EMA eksperditeadmised.

Tegevuskava sisaldab allpool kirjeldatud **elemente**, mis toetavad üleminekut kemikaaliohutuse hindamisele, mille aluseks on loomadega mitteseotud katsed, ning arendab neid edasi.

- Loomkatsete asendamine:** Loomkatsete alternatiivide väljatöötamisel on viimastel aastatel saavutatud märkimisväärset edu, kuid kemikaaliohutuse hindamises ei ole ikka veel võimalik kõigi (öko-)toksikoloogiliste näitajate puhul loomkatseid asendada. Mõningate näitajate puhul on vaja teha täiendavaid uuringuid. On ka näitajaid, mille puhul loomadega mitteseotud katsed ei vasta veel täielikult regulatiivsetele vajadustele, näiteks selles osas, mis puudutab ohtude ja riskide kvantitatiivset hindamist. Seepärast on iga (öko-)toksikoloogilise näitaja puhul vaja analüüsida loomkatsete asendamise võimalusi, teha kindlaks lüngad, mis tuleb kõrvaldada, ja arendamisvajadused. Lisaks võib mõningatel juhtudel tekkida vajadus määratleda andmetele esitatavad nõuded õigusnormides teisiti, et regulatiivsel otstarbel saaks kasutada loomadega mitteseotud meetodeid. Selline analüüs on tegevuskavas kesksel kohal ning lisaks sisaldab tegevuskava veel tegevuspunkte ja vahe-eesmärke, et saavutada lõppeesmärk, milleks on eri näitajate puhul järkjärguline loobumine loomkatsetest.
- Jõudude ühendamine – sidusrühmade kaasamine.** Sidusrühmade kaasamine on äärmiselt tähtis selleks, et koondada tegevuskava aluseks olevat teadusinfot, ja oluline selleks, et pälvida toetust liikmesriikidelt, ametitelt ja sidusrühmadelt, kelle hulka kuuluvad tööstusharu esindajad, valitsusvälised organisatsioonid ja teadlased. Esimese sammuna korraldas komisjon 31. maist kuni 1. juunini 2023⁽⁵¹⁾ koos ECHA ja mitme sidusrühmaga seminari, mille analüüsiti loomadega mitteseotud katsete alase teadustegevuse arengut ning arutleti, millistele nõuetele peavad need katsed vastama, et sobida õiguskonteksti. Seminaril osalesid ka Euroopa kodanikualgatuse korraldajad. Seminaril osalenud avaldasid toetust loomkatsete järkjärgulise lõpetamise tegevuskava väljatöötamisele. Sidusrühmade pidev kaasamine tagatakse muu hulgas tulevaste seminaridega:
 - komisjon korraldab **2023. aasta teises pooles seminari**, et arutada iga toksikoloogilise näitaja puhul loomkatsete asendamiseks vajalikke samme ja tegevuskava elemente;
 - 2024. aasta teises pooles kavatses komisjon korraldada **teise seminari**, et tutvustada tegevuskava arendamise seisut ning saada liikmesriikidelt ja sidusrühmadelt tagasisidet, ning
 - koostöös EPAA või ametitega korraldatakse täiendavaid seminare, mille keskendutakse teaduslikele ja regulatiivsetele aspektidele.
- Ametite ja eksperdikomiteede koostöö tugevdamine** Praegu valmistab komisjon ette ettepanekut pealkirjaga „ELi keemiliste ainete vallas tehtava teadusliku ja tehnilise töö tõhustamine ELi ametite kaudu“, mis on kavas vastu võtta 2023. aastal ja mille eesmärk on tihendada ametite koostööd ja suurendada nende tõhusust, kasutades kemikaalide hindamisel igati ära sünergiaid. Tegevuskava ühe osana analüüsib komisjon loomadega mitteseotud meetodite kohta nõu andvate ametite, komiteede ja töörühmade praeguse olukorra tugevaid ja nõrku külgi. See tegevus viiakse lõpule samal ajal, kui tegevuskava valmis saab, ning selle käigus võiks uurida ka tihedama koostöö väljavaateid ja analüüsida võimalusi kiirendada olemasoleva teadusinfo jõudmist õigusaktidesse.
- Loomadega mitteseotud meetodite alane teaduslik nõuandekomitee.** Tegevuskava alusel tehtava töö käigus analüüsib komisjon, kas oleks vaja teaduslikku eksperdikomiteed, kes annaks nõu loomadega mitteseotud lähenemisviiside ning nende kasutuselevõtu ja regulatiivses kontekstis kasutamise teemadel, ja kas sellise komitee loomine oleks teostatav. Analüüsi tulemused esitatakse koos tegevuskavaga.
- Meetodite aktsepteeritavus.** Tegevuskava raames analüüsib komisjon mooduseid, kuidas kiirendada uute, loomadega mitteseotud meetodite aktsepteerimist, võttes samas arvesse seda, kui tähtis on andmete vastastikune tunnustamine eri jurisdiktsioonide vahel. Siia juurde kuulub ka vajadus suurendada loomadega mitteseotud meetodite valideerimist ja nende kasutamist regulatiivsetel eesmärkidel.
- Rahvusvaheline mõõde.** Tegevuskavas kirjeldatakse mooduseid, kuidas parandada ELi mittekuuluvatele partnerriikidele ja mitmepoolsetele organisatsioonidele suunatud tegevust, et edendada loomadega mitteseotud katsemeetodite väljatöötamist ja aktsepteerimist regulatiivsetel eesmärkidel (näiteks meetodid, mis on aluseks ainete ja segude klassifitseerimisel ÜRO ühtse ülemaailmse kemikaalide klassifitseerimise ja märgistamise süsteemi alusel).

⁽⁵¹⁾ <https://echa.europa.eu/-/echa-s-workshop-opens-way-for-animal-testing-free-chemicals-regulation>

7. **Ametite osalemine rahvusvahelistel foorumitel.** ELi ametitel, nagu EFSA, ECHA või EMA, on silmapaistvad teadmised loomadega mitteseotud meetodite kohta. Tegevuskavas analüüsitakse tihedas koostöös ametitega, milliseid võimalusi on ametite nähtavuse ja mõju suurendamiseks rahvusvahelistel foorumitel, nagu OECD piirkondlikul ja WHO rahvusvahelisel tasemel. USA, Kanada, Euroopa ja muu maailma reguleerivate asutuste koostöö APCRA (kemikaaliriskide hindamise tempo kiirendamine) projektis aitab rahvusvahelistel foorumitel lähenemisviise ühtlustada. See töö on äärmiselt tähtis selleks, et loomkatsete järkjärgulise kaotamise ja rahvusvahelisel tasandil edasi liikuda (arvestades ühtseid ülemaailmseid klassifikaatoreid ja andmete vastastikust tunnustamist).
8. **Teabe kättesaadavuse ja juurdepääsetavuse parandamine:** Juurdepääs uue lähenemisviisi meetodeid käsitlevale teabele, kasutatavatele teadmusbaasidele ja töövahenditele on kriitilise tähtsusega, et kiirendada loomadega mitteseotud lähenemisviiside kasutuselevõttu. Komisjon teeb 2023. aastal ettepaneku kemikaaliandmeid käsitleva määruse kohta, millega parandatakse juurdepääsu kemikaalide kohta käivale teabele. Ühtlasi saab komisjon 2024. aasta lõpuks valmis analüüsi selle kohta, kuidas hõlbustada juurdepääsu teabele näiteks eesootavate sündmuste ja projektikonkursside koha, aga ka juhiste, mida võiks pakkuda näiteks sihtotstarbeliste platvormide ja interaktiivsete sidevahendite kaudu. Kui teave loomadega mitteseotud meetodite kohta muutub kättesaadavamaks ja juurdepääsetavamaks, on see kasulik nii tööstusele kui ka ametiasutustele nii loomkatsete asendamise ja üldsuse teavitamise kui ka uute meetodite väljatöötamisega tegelevate teadlaste toetamise seisukohast.
9. **Suhtlemine teadusringkondade ja sidusrühmadega:** Teavevahetus kõigi sidusrühmade, kaasa arvatud teadusringkondadega, on eluliselt oluline, et kiirendada loomkatsete asendamist ja suurendada toetust sellele, et kemikaalide hindamisel tuginetaks loomadega mitteseotud meetoditele. Seepärast laiendab komisjon oma ametite toel suhtlemist sidusrühmade ja teadusringkondadega, et saada vajalikku teavet selle kohta, kuidas asendada loomkatsed loomadega mitteseotud lähenemisviisidega; selleks on kavas kasutada näiteks seminare (punkt 2), EPAA egiidi all toimuvat aastakonverentsi (jaotis 2.5) või panustamist konverentside töösse.

Lisaks kavatab komisjon REACHi määruse läbivaatamise käigus hinnata kõiki võimalusi asendada teabele esitatavate nõuete puhul nende aluseks olevad loomkatsed loomadega mitteseotud meetoditega. Uusi, loomkatsetel põhinevaid nõudeid võiks teabe suhtes kehtestada alles viimase abinõuna.

3.3. Eesmärk nr 3: moderniseerida ELis teadust. Võtta kohustus esitada seadusandlik ettepanek, milles esitatakse tegevuskava kõigi loomkatsete järkjärguliseks lõpetamiseks.

Kodanikualgatusega paluti moderniseerida ELis teadust ning loobuda lõppkokkuvõttes täielikult loomkatsete kasutamisest, seda ka teaduse ja hariduse tarbeks. Algatuses kohaselt võiks selle eesmärgi saavutada seadusandliku ettepanekuga, „milles esitatakse tegevuskava kõigi loomkatsete järkjärguliseks lõpetamiseks ELis enne parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppu“. Selline ettepanek peaks sisaldama eesmärke, mis püstitatakse järgmistes küsimustes: kasutatavate loomade arvu vähendamine, investeringud, mis tehakse loomadega mitteseotud täiustatud mudelitesse ning taristutesse, hariduse ja koolituse sünergia ja loomadega mitteseotud meetodite õiguslik heakskiidetavus. Algatuse eesmärgi nr 3 all esitatud kirjeldused tunduvad kattuvat eesmärgiga nr 2. Samuti soovitakse algatuses, et toetataks loomkatsete kaotamise püüde teaduses.

Vastus eesmärgile nr 3.

Komisjoni vastus kodanikualgatusele on järgmine.

- Komisjon teeb ettepaneku mitme meetme kohta, millega kiirendada loomkatsete vähendamist teaduses, hariduses ja koolituses, kaasa arvatud tegevuste kohta, mis suurendavad liikmesriikidevahelist koostööd.
- Lisaks sellele toetab komisjon ka edaspidi märkimisväärsete rahaliste vahenditega teadustööd loomkatsete alternatiivide alal.

Komisjon kordab, et ta toetab loomkatsetest loobumise eesmärki – loomkatsetest tuleks loobuda niipea, kui teaduslikult võimalik, nagu on öeldud ka direktiivi 2010/63/EL põhjenduses 10, kuid ta ei leia, et seadusandlik ettepanek oleks õige viis kõigist loomkatsetest loobumiseks. Direktiivis 2010/63/EL on sätestatud meetmed, et kaitsta teaduse või hariduse tarbeks kasutatavaid loomi. Selle direktiiviga ei ole ette nähtud õigusraamistikku, mille alusel luua teadusprogramme, püstitada kasutatavate loomade arvu vähendamise eesmärke või hoogustada investeerimist loomadega mitteseotud täiustatud mudelitesse ja taristutesse, hariduse ja koolituse sünergiasse või loomadega mitteseotud meetodite õiguslikku aksepteeritavusse. Nimetatud valdkondades saab edasi liikuda pigem olemasolevate programmide edasiarendamise ja laiendamisega

ning allpool soovitatud erimeetmete väljatöötamisega. Selleks, et teaduses teadusprogrammidega edu saavutada, on vaja liikmesriikide jõulist toetust. Eriti ilmne on see haridus- ja koolitusmeetmete puhul, mille eest vastutavad liikmesriigid. Ka valideeritud meetodite kasutuselevõtt eeldab nende osalemist.

Vähendamiseesmärkide seadmine tundub kasulik poliitikavaldkondades, kus on võimalik poliitikaeesmärgi rakendamise võimalused selgelt kaardistada. Teadusuuringute puhul see nii ei ole – teaduse ja innovatsiooni arengut ei ole võimalik ennustada, need tuginevad parimatele kättesaadavatele meetoditele, tehnoloogiatele ja teadmistele. Samuti ei pruugi üldise vähendamiseesmärgi seadmine võtta arvesse teadusuuringute vajaduste mitmekesisust. Loomkatsete alternatiivide väljatöötamisel on edasiliikumine märgatav, kuid praegu on loomudelite kasutamine siiski vältimatu, kui soovitakse mõista mõningaid keerukamaid bioloogilisi või füsioloogilisi protsesse, mis on seotud tervise, haiguste ja bioloogilise mitmekesisusega. Komisjon kordab, et praeguses etapis ei ole võimalik prognoosida, millal muutuvad kättesaadavaks teaduslikult põhjendatud meetodid, mis võiksid teaduses asendada konkreetseid loomadega tehtavaid protseduure. Seega ei ole vähendamiseesmärkide seadmine realistlik ja neid tuleks pidevalt kohandada.

Nagu nimetatud eespool jaotises 3.2 (punkt 5), teeb komisjon vastuseks algatuse eesmärgi nr 2 raames esitatud nõudmistele ettepaneku koostada tegevuskava, milles nähakse muu hulgas ette loomadega mitteseotud meetodite väljatöötamine ja valideerimine regulatiivsetel eesmärkidel, aga ka nende kasutuselevõtt ja aktsepteeritavus kemikaaliohutuse hindamise õiguslikes menetlustes niipea, kui sellised meetodid on kättesaadavad. Mis puudutab teadusuuringute rahastamist, siis EL teeb juba praegu märkimisväärseid investeeringuid loomadega mitteseotud lähenemisviiside edendamiseks. Seda kirjeldati lühidalt jaotises 2.3. Komisjon kavatseb jätkata loomkatsete alternatiivide rahastamist samas tempos.

Komisjon täiendab kohustusi, mis ta on võtnud seoses kemikaaliohutuse hindamise tegevuskavaga ja mida on kirjeldatud jaotises 3.2, järgmiste konkreetsete meetmetega, et kiiremini vähendada teadusuuringutes, hariduses ja õigusliku aktsepteeritavuse jaoks kasutatavate loomade arvu.

- 1. Parem koordineerimine liikmesriikidega:** komisjon uurib võimalust töötada välja **Euroopa teadusruumi** poliitikameede, et **vähendada loomade kasutamist teadusuuringutes ja kohustuslikes katsetes**. Selleks, et kiirendada alternatiivsete meetodite kasutuselevõttu ja võtta kohustus **vähendada** loomkatseid, tuleb kaasata kriitiline mass liikmesriike. Sellise tegevuse näol oleks tegemist otsese ja võimalik, et mõjusa vastusega algatuses esitatud soovile loobuda teadusuuringutes loomkatsetest. See võiks mobiliseerida liikmesriike ühtlustama komisjoni juhtimisel oma riiklikku ja piirkondlikku poliitikat, et **vähendada** loomkatseid ning kiirendada samas alternatiivsete meetodite väljatöötamist, valideerimist ja kasutuselevõttu. Euroopa teadusruumi poliitikameetmega teavitataks ühtlasi kõiki asjaomaseid sidusrühmi loomadega mitteseotud meetodite kohaldatavusest, kui need muutuvad kättesaadavaks. Komisjon esitas sellise ettepaneku liikmesriikidele 25. mail 2023. Liikmesriigid hindavad praegu, kas nad on huvitatud sellises meetmes osalemisest.
- 2. EL jätkab alternatiivide ja nähtavuse rahastamist:** komisjoni toetus loomkatsete alternatiividega tegelevatele teadusuuringutele on juba praegu märkimisväärne ja nii on see ka edaspidi. Nagu jaotises 2.3 nimetatud, kajastuvad mitu asjaomast teemat programmi „Euroopa horisont“ 2023.–2024. aasta tööprogrammis ja innovatiivse tervishoiu algatuses. Komisjon kavatseb lisada loomkatsete alternatiivid ka programmi „Euroopa horisont“ järgmisesse strateegilisse planeerimisse aastateks 2025–2027.
- 3. Uurimisseminar(id):** komisjon kavatseb korraldada ekspertidega ühe või mitu seminari, et teha kindlaks teadusuuringute tulevased prioriteetsed valdkonnad. Seminar(id) peetakse enne 2025. aasta keskpaika ja need võivad olla osa jaotises 3.2 välja kuulutatud seminaridest.
- 4. Haridus, koolitus ja teadlikkus:** Nagu jaotises 2.3 märgitud, loodi programmi „Horisont 2020“ ASPiSe klatri raames noorteadlaste akadeemia, mis tegeleb loomkatsete alternatiividega. Komisjon uurib võimalusi selle algatusega edasi minna.

4. JÄRELDUSED JA VÄLJAVAATED

Euroopa kodanikualgatus „Julmust vältiv kosmeetika – loomkatsetevaba Euroopa“ peegeldab üldsuse muret loomade kasutamise pärast teaduslikel eesmärkidel, muu hulgas kemikaaliohutuse hindamiseks vastavalt mitmesugustele õigusaktidele.

Komisjon jagab seisukohta, et igasugusest loomkatsete tegemisest regulatiivsetel eesmärkidel tuleks järk-järgult loobuda. Samas on tegemist pikaajalise eesmärgiga, milleni jõutakse sammhaaval ja mille saavutamiseks peab teadus veel arenema, et ohte ja riske oleks võimalik kindlaks teha üksnes loomadega mitteseotud meetodite alusel. Lühikeses ja keskpikas perspektiivis on loomkatsed olulised, et hinnata riske, mida kemikaalid inimeste tervisele ja keskkonnale põhjustavad. Võimaluse korral edendatakse mitme kemikaaliõigusakti praeguse läbivaatamise käigus loomadega mitteseotud lähenemisviiside kasutamist. Näiteks kavatseb komisjon asendada mõned praegu REACHi määru alusel nõutavad loomkatsed ning võtta nende asemel kasutusele loomadega mitteseotud meetodid.

Loomkatsete arvu vähendamine lühikeses ja keskpikas perspektiivis ning sellistest katsetest loobumine pikas perspektiivis eeldab komisjoni, tema ametite, liikmesriikide, teadlaste ja sidusrühmade ühist kooskõlastatud tegevust. Lisaks on vaja selget arusaama sellest, mida tuleb teha, et loomkatsetest järk-järgult loobuda. Seepärast alustab komisjon viivitamata tööd, et koostada tegevuskava, milles kirjeldatakse vahe-eesmärke ja konkreetseid meetmeid, mida loomkatsete vähendamiseks lühema või pikema aja jooksul rakendatakse, et minna kõigis asjakohastes kemikaaliõigusaktides üle loomkatsetevabale õigussüsteemile. Tegevuskavas analüüsitakse, milliseid muudatusi on õiguslikus lähenemisviisis vaja teha ja mis ajendaks tegelema loomadega mitteseotud meetodite väljatöötamise, valideerimise ja rakendamise ning kiire kasutuselevõtuga kemikaaliohutuse hindamise õiguslikes menetlustes. Kui see on paika pandud, võiks tegevuskava kasutada näidisenähtena ka muudes poliitikavaldkondades. Komisjoni peamine tegevus selle tegevuskava koostamisel seisneb reas seadusandlikes ja mitteseadusandlikes meetmetes (täpsem kirjeldus jaotises 3.2):

- iga (öko)toksikoloogilise näitaja etapiviisiline analüüs, et teha kindlaks loomkatsetest loobumise jaoks vajalikud tegevused ja vahe-eesmärgid;
- sidusrühmade täielik kaasamine 2023. ja 2024. aasta seminaridesse, millel arutletakse tegevuskava üle;
- ametite ja eksperdikomiteede koostöö tihendamine muu hulgas sellega, et 2023. aasta teises pooles võetakse vastu komisjoni ettepanek pealkirjaga „ELi keemiliste ainete vallas tehtava teadusliku ja tehnilise töö tõhustamine ELi ametite kaudu“;
- parem juurdepääs uue lähenemisviisi meetodeid käsitlevale teabele muu hulgas seeläbi, et komisjon esitab 2023. aasta teises pooles ettepaneku kemikaaliandmete määru kohta, millega parandatakse juurdepääsu kemikaale käsitlevale teabele;
- tegevuskava raames analüüsitakse mooduseid, kuidas kiirendada uute, loomadega mitteseotud meetodite valideerimist ja aktsepteerimist;
- analüüsitakse, kas oleks vaja teaduslikku ekspertkomiteed, kes annaks nõu loomadega mitteseotud lähenemisviiside ning nende kasutuselevõtu ja õiguslikus kontekstis kasutamise teemadel, ja kas sellise komitee loomine oleks teostatav;
- analüüsitakse, kuidas parandada ELi mittekuuluvate partnerriikide ja mitmepoolsete organisatsioonide teavitamist ja suurendada ELi ametite nähtavust asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel.

Teaduse moderniseerimise eesmärgi saavutamiseks on vaja loomadega mitteseotud meetodeid edasi arendada. Seepärast toetab komisjon asjakohase rahastuse abil ka edaspidi jõuliselt alternatiivsete lähenemisviiside väljatöötamist. Samuti uurib komisjon võimalust koordineerida liikmesriikide tegevust selles valdkonnas.

Komisjon ei leia, et seadusandlik ettepanek oleks õige vahend, mis võimaldaks teaduses ja hariduses järk-järgult loomkatsetest loobuda. Teadus ei ole veel piisavalt arenenud, et pakkuda meile tervise, haiguste ja bioloogilise mitmekesisuse täielikuks mõistmiseks piisavaid loomadega mitteseotud lahendusi. Seepärast teeb komisjon ettepaneku töötada välja konkreetsed meetmed, et loomkatsete arvu teaduses saaks kiiremin vähendada. Selleks, et loomkatsete järkjärgulisele kaotamisele veelgi kaasa aidata, on jaotises 3.3 kirjeldatud teadusuuringute, hariduse ja koolituse valdkonnas võetavaid meetmeid.

Lisaks kõigele muule kutsub komisjon kavandatud uue Euroopa teadusruumi poliitikameetmega liikmesriike üles tegutsema oma pädevuse piires ning suurendama eeskätt teadusuuringuid ja haridust silmas pidades jõupingutusi, et vähendada loomkatsete arvu ja osaleda aktiivselt alternatiivsete lähenemisviiside arendamises.

Vastuväidete esitamisest loobumine teatatud koondumise kohta
(Juhtum M.11144 – COLT TECHNOLOGY SERVICES GROUP / LUMEN EMEA BUSINESS)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2023/C 290/02)

9. augustil 2023 otsustas komisjon loobuda vastuväidete esitamisest eespool nimetatud teatatud koondumise kohta ning kuulutada koondumine siseturuga kokkusobivaks. Otsuse aluseks on nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽¹⁾ artikli 6 lõike 1 punkt b. Otsuse täielik tekst on kättesaadav ainult inglise keeles ning see avaldatakse pärast seda, kui sellest on kustutatud võimalikud ärisaladused. Otsus on kättesaadav:

- Euroopa konkurentsialasel veebisaidil (<https://competition-cases.ec.europa.eu/search>). Veebisaidil pakutakse mitut võimalust otsida konkreetset ühinemisotsust, sealhulgas ettevõtja nime, juhtumi numbri ja kuupäeva järgi ning tegevusalade registri kaudu;
- elektroonilises vormis EUR-Lex'i veebisaidil (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=et>) dokumendinumbriga 32023M11144 all. EUR-Lex pakub *online*-juurdepääsu Euroopa Liidu õigusele.

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

5. juuli 2023,

seoses ettepanekuga liidu majanduse juhtimise reformi kohta

(CON/2023/20)

(2023/C 290/03)

Sissejuhatus ja õiguslik alus

12. mail ja 27. juunil 2023 sai Euroopa Keskpank (EKP) vastavalt Euroopa Liidu Nõukogult ja Euroopa Parlamendilt taotluse arvamuse saamiseks ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus majanduspoliitika tõhusa koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (edaspidi „stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uus määrus“) ⁽¹⁾. 12. mail 2023 sai EKP Euroopa Liidu Nõukogult taotluse arvamuse saamiseks ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (edaspidi „stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissettepanek“) ⁽²⁾ ning ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (edaspidi „eelarveraamistiku direktiivi muutmissettepanek“) ⁽³⁾ – viimane koos stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse ettepanekuga ning stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissettepanekuga edaspidi koos „komisjoni ettepanekud“.

EKP pädevus esitada arvamus stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse ettepaneku ning eelarveraamistiku direktiivi muutmissettepaneku kohta põhineb Euroopa Liidu Toimimise Lepingu artikli 127 lõikel 4 ja artikli 282 lõikel 5, kuna majanduspoliitika tõhus koordineerimine ja mitmepoolne eelarvejärelevalve on olulised seoses Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) esmase eesmärgiga säilitada hindade stabiilsus vastavalt ELTL artikli 127 lõikele 1 ja artikli 282 lõikele 2 ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja (edaspidi „EKPSi põhikiri“) artiklile 2.

EKP pädevus esitada arvamus stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissettepaneku kohta põhineb ELTL artikli 126 lõike 14 teisel lõigul, milles on sätestatud, et nõukogu võtab pärast muu hulgas EKPga konsulteerimist vastu asjakohased sätted ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kohta, mis on asjakohane ka eespool nimetatud EKPSi esmase eesmärgi seisukohast.

EKP nõukogu on käesoleva arvamuse vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

Üldised märkused

EKP tervitab komisjoni ettepanekuid liidu majanduse juhtimise raamistiku reformimise kohta. Reformi eesmärk on kaitsta valitsemissektori võla jätkusuutlikkust, eelarvepoliitika vastutsüklilisust, võtta eelarvepoliitikas kasutusele keskpika perioodi lähenemisviisi ning saavutada raamistiku lihtsustamine ja riikide suurem isevastutus. Samuti tunnistatakse selles, et reformid, investeeringud ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tugevdavad üksteist vastastikku ning seetõttu tuleks neid

⁽¹⁾ COM (2023) 240 final.

⁽²⁾ COM (2023) 241 final.

⁽³⁾ COM (2023) 242 final.

edendada integreeritud lähenemisviisi abil. Reformi eesmärk on tagada nõuete parem täitmine. Nende eesmärkide saavutamise toetamiseks esitab EKP komisjoni ettepanekute kohta mõned konkreetset tehnilised tähelepanekud ja soovitusel, et veelgi tõhustada uut raamistikku ning tagada selle suurem läbipaistvus ja prognoositavus.

Tugev majandus- ja eelarvepoliitika koordineerimise ja järelevalve liidu raamistik on Euroopa Liidu, liikmesriikide ja eelkõige euroala oluline ja ülekaalukas huvi ⁽⁴⁾. EKP rõhutab jätkusuutliku eelarvepositsiooni tähtsust hindade stabiilsuse ja jätkusuutliku majanduskasvu jaoks sujuvalt toimivas majandus- ja rahaliidus ⁽⁵⁾. Liidu majanduse juhtimise raamistiku reform võimaldab valitsemissektori võla realistlikku, järkjärgulist ja püsivat kohandamist koos vajaliku abiga riiklikule struktuuripoliitikale.

EKP nõuab tungivalt, et liidu seadusandjad jõuaksid liidu majanduse juhtimise raamistiku reformi suhtes kokkuleppele nii kiiresti kui võimalik ja hiljemalt 2023. aasta lõpuks. Kuna stabiilsuse ja kasvu paktis sisalduv üldine vabastusklausel deaktiveeritakse selleks ajaks ⁽⁶⁾, oleks selline leping äärmiselt oluline, et kinnitada võla jätkusuutlikkuse ootusi. Kui usaldusväärse, läbipaistvas ja prognoositavas eelarveraamistikus kiiresti kokkuleppele ei jõuta ega rakendata, võib see tekitada ebakindlust ja põhjendamatult edasi lükata vajalikku eelarve kohandamist ning pärssida reforme ja investeringuid.

EKP rõhutab majanduse juhtimise raamistiku reformi järgmisi põhjuseid. Esiteks suurendavad valitsemissektori võla suhte suurenemine ja võla heterogeensus koroonaviiruse pandeemia järel vajadust eelarvepositsioonide tõhusa koordineerimise järele stabiilsuse ja kasvu pakti kaudu. Valitsemissektori võla realistlik, järkjärguline ja püsiv kohandamine, mis võtab arvesse valitsevaid kasvu- ja inflatsiooniväljavaateid, on oluline, et tagada rahanduse jätkusuutlikkus ja taastada eelarvepoliitiline manööverdamisruum enne võimalikku majanduslangust. Teiseks on oluline muuta eelarvepoliitika vastutsükliks. Majanduslanguse ajal on vaja võtta otsustavaid meetmeid, et vältida ebasoodsaid majandussuundumusi, kuid võla jätkusuutlikkuse tagamiseks on äärmiselt oluline taastada pärast majanduse kindlat taastumist puhvrid. Aidates tõhusalt kaasa makromajanduslikule stabiliseerimisele suurte vapustuste ajal, toetab vastutsükiline eelarvepoliitika rahapoliitikat hinnastabiilsuse saavutamisel keskpikas perspektiivis. Kolmandaks on oluline, et majanduse juhtimise raamistik looks eeltingimused sellele, et majanduspoliitika muudetakse majanduskasvu soodustavamaks. Struktuurireformid, investeringud ja riigi rahanduse jätkusuutlikkus tuleks paremini integreerida eelarve- ja makromajanduslikku järelevalvesse, sealhulgas makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames ⁽⁷⁾. Lisaks on rohe- ja digipöördega seotud probleemide lahendamiseks, eelkõige liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisest ja liidu õigusest tulenevate kliimakoostuste täitmiseks ⁽⁸⁾, vaja märkimisväärseid era- ja avaliku sektori investeringuid, millele aidatakse kaasa struktuuripoliitikaga. Valitsemissektori võla suhte usaldusväärne stabiliseerimine nõuab majanduskasvu soodustavat majanduspoliitikat, sealhulgas avaliku sektori investeringuid, mida tuleb liidu reformitud majanduse juhtimise raamistikus asjakohaselt stimuleerida. Taasterahastu „NextGenerationEU“ ning eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastu tulemusliku rakendamise korral toetab see liikmesriike nende probleemide lahendamisel ja näitab kogu liitu hõlmavate meetmete potentsiaali. Kuid vaja on suuremaid ressursse ja investeringuid liidu tasandil, samuti püsivaid riiklikult rahastatavaid investeringuid, mis nõuavad kas täiendavaid tuluallikaid või kulude prioriteetide muutmist, eelkõige kõrge võlasuhtega liikmesriikides. Neljandaks tervitaks EKP edasiminekut liidu majanduse juhtimise raamistiku euroalaga seotud aspektides, nagu euroala eelarvepoliitika tõhusam koordineerimine ja asjakohaselt kavandatud alalise keske fiskaalvõimekuse loomine. Laiemas plaanis on majandus- ja rahaliidu majandusliku ja institutsioonilise struktuuri väljakujundamine jätkuvalt oluline, et tugevdada euroala šokkidele reageerimise võimet ning edendada stabiilsust ja majanduskasvu ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Vt Euroopa Keskpannga arvamus CON/2018/25, 11. mai 2018, ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu direktiiv, millega nähakse ette sätted vastutustundliku eelarvepoliitika ja keskpika perioodi eelarveorientatsiooni tugevdamiseks liikmesriikides (ELT C 261, 25.7.2018, lk 1), punkt 1.1. Kõik EKP arvamusel on avaldatud EUR-Lexis.

⁽⁵⁾ Vt eurosüsteemi vastus Euroopa Komisjoni teatisele „COVID-19-järgne ELi majandus – tagajärjed majanduse juhtimisele“, 1. detsember 2021, avaldatud EKP veebilehel www.ecb.europa.eu

⁽⁶⁾ Vt Euroopa Komisjon, „Eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks: toetada võla jätkusuutlikkust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu“, 8. märts 2023.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1176/2011, 16. november 2011, makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽⁸⁾ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe (ELT L 282, 19.10.2016, lk 4). Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1119, 30. juuni 2021, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁽⁹⁾ Vt 22. juuni 2015. aasta aruanne „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“, mille koostas Jean-Claude Juncker koostöös Donald Tuski, Jeroen Dijsselbloemi, Mario Draghi ja Martin Schulziga, lk 4, avaldatud komisjoni veebilehel www.ec.europa.eu. Vt ka Euroopa Keskpannga arvamus CON/2018/51, 9. november 2018, seoses ettepanekuga nõukogu määruse kohta, millega luuakse Euroopa investeringute stabiliseerimise vahend (ELT C 444, 10.12.2018, lk 11), üldised märkused; Euroopa Keskpannga arvamus CON/2019/37, 30. oktoober 2019, seoses ettepanekuga, mis käsitleb määrust euroala lähenemise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi juhtimisraamistiku kohta (ELT C 408, 4.12.2019, lk 3), punkt 1.3.

Konkreetsed märkused

1. Valitsemissektori võla jätkusuutlikkus ja eelarve kohandamine

1.1. Võla jätkusuutlikkuse analüüsi roll

1.1.1. EKP mõistab, et stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse kohaselt on komisjoni koostatud võla jätkusuutlikkuse analüüsil oluline roll komisjoni esitatud valitsemissektori netokulude tehniliste trajektooride väljatöötamisel, et anda liikmesriikidele suuniseid⁽¹⁰⁾. Komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüs on väärtuslik vahend selliste eelarveriskide kindlakstegemiseks, mida ei kajastata piisavalt võla registreeritud tasemes, näiteks vananemisega seotud tulevased kulud, tingimuslikud kohustused ja võla tähtaja struktuur. Selleks et tagada võla jätkusuutlikkuse analüüsi korratavus, prognoositavus ja läbipaistvus ning raamistiku ühetaoline ja järjepidev rakendamine kõigis liikmesriikides, rõhutab EKP vajadust täpsustada komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsi meetodikat, konsulteerides liikmesriikidega ja toetades neid. Lisaks oleks EKP arvates kasulik konsulteerida selle meetodika osas Euroopa Eelarvenõukoguga.

1.1.2. EKP tervitab asjaolu, et komisjoni tehniline trajektoor keskendub netokulude võrdluskavale, mis põhimõtteliselt ei tugine mittejälgitava SKP lõhe iga-aastasele reaalarajalisele prognoosile. See võib parandada eelarvepoliitika vastutsüklilisust, sealhulgas tsüklilistest tingimustest tulenevat tulude kõikumist. Suurendamiseks veelgi komisjoni ettepanekute selgust, soovib EKP täpsustada „netokulude“ määratlust⁽¹¹⁾ ja selgitada järgmisi aspekte. Määratluses tuleks: a) selgitada, kas netokulude võrdluskava määratletak nominaalväärtuses või reaalkväärtuses; b) selgitada ja hinnata selliste kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmete arutamise meetodikat, mis tuleb brutokuludest maha arvata, ning c) selgitada, mil määral tugineb selle näitaja arutamine jälgitavatel kirjetel, eelkõige täpsustades töötushüvitiste kulude tsükliliste elementide arutamise meetodikat.

1.1.3. Stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uues määruses nõutakse, et netokulude tehniline trajektoor tagaks valitsemissektori võla suhte usutava vähenemise või püsimise konservatiivsel tasemel⁽¹²⁾. Komisjon peab hindama ja avaldama oma usutavuse analüüsi ja selle aluseks olevad andmed⁽¹³⁾. EKP soovib komisjoni ettepanekutes täiendavalt täpsustada usutavuse hindamise meetodika aluseks olevaid põhiparameetreid ja eeldusi⁽¹⁴⁾. Lisaks tervitab ja toetab EKP asjaolu, et majandus- ja rahanduskomitee esitatav komisjoni aruanne, mis sisaldab tehnilisi trajektoore, avalikustatakse enne, kui liikmesriigid koostavad oma riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad (edaspidi „riiklikud kavad“)⁽¹⁵⁾. Lisaks soovib EKP töötada välja ühise raamistiku seoses „usaldusväärsete ja kontrollitavate majanduslike argumentidega“, mille liikmesriigid peavad esitama oma riiklikes kavades, kui need sisaldavad komisjoni esitatud netokulude trajektooriga kõrgemat trajektoori⁽¹⁶⁾.

1.2. Kaitsemeetmed

EKP tuletab meelde, et ELTL artikli 126 lõike 2 punktis b osutatakse olukordadele, kus valitsemissektori võla suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) „vähendab piisavalt ja läheneb kontrollväärtusele rahuldava kiirusega“⁽¹⁷⁾. Pidades silmas vajadust vältida võla kõrge taseme stabiliseerumist, tervitab EKP asjaolu, et komisjoni ettepanekud sisaldavad mõningaid kaitsemeetmeid, mis toetavad võla ja eelarvepuudujäägi vähendamist, eelkõige tagades, et

⁽¹⁰⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artiklid 5 ja 6 ning I lisa. Vt ka komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpannangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Regioonide Komiteele „Teatis ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta“, COM(2022) 583 final, 9. november 2022.

⁽¹¹⁾ Näiteks stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 2 punktis 2 ja/või II lisa punktis a.

⁽¹²⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 6 punkt a.

⁽¹³⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 8 ja V lisa.

⁽¹⁴⁾ Eelkõige võiks selle lisada stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse V lisse.

⁽¹⁵⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 5.

⁽¹⁶⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 11 lõige 2.

⁽¹⁷⁾ Vt ka stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 1, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97, 7. juuli 1997, ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6) artikli 2 lõiget 1a.

eelarvetrajektor näeb ette väiksema valitsemissektori võla suhte planeerimisperioodi lõpuks kui tehnilise trajektoori alguses, vältides eelarve kohandamise edasilükkamist kohandamisperioodi lõpuaastatesse ning tehes ettepaneku minimaalse kohanduse kohta aastateks, mil eelarvepuudujääk on eeldatavasti üle kontrollväärtuse 3% ⁽¹⁸⁾. EKP mõistab, et kaitsemeetmete küsimust praegu arutatakse, ning on seisukohal, et vaja on tasakaalu ühelt poolt keerukuse ja vastutuse ning teiselt poolt võla vähendamise tõhususe vahel, et tagada võla piisavalt vähenev ja asjakohaselt diferentseeritud suundumus.

2. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad

2.1. Reformid ja investeringud

Tootlikud investeringud on majanduskasvu eeltingimus, mis toetavad riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust. Seetõttu on äärmiselt oluline, et eelarve kohandamine ei kahjustaks investeringuid, eelkõige investeringuid, mis toetavad liidu ühiseid prioriteete. Selleks tuleks tõhusalt jälgida ka avaliku sektori investeringute taset ja kvaliteeti. Lisaks nõustub EKP, et kiiresti on vaja edendada majanduskasvu soodustavaid reforme. Seetõttu on väga oluline, et liikmesriikide riiklikud kavad oleksid riigi isevastutusel. EKP rõhutab, et stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse kohaselt liikmesriikide ja komisjoni vahel peetav tehniline dialoog ⁽¹⁹⁾, mis on riigi isevastutuse oluline element, peaks toimuma sujuval, läbipaistval ja prognoositaval viisil. Tehniline dialoog peaks olema nõuetekohaselt struktureeritud ja üksikasjalik, et aidata selgelt määratleda riiklike kavade sisu. Seetõttu soovib EKP, et stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse ettepanek sisaldaks üksikasjalikumalt teavet kõigisse riiklikesse kavadesse lisatavate reformide ja investeerimiskohustuste nõuete kohta ⁽²⁰⁾.

2.2. Kohandamisperiood

Stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uues määruses on sätestatud, et liikmesriikide riiklikes kavadades tuleb esitada netokulude trajektor, mis hõlmab vähemalt nelja-aastast perioodi ⁽²¹⁾. Kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohaseid reforme ja investeringuid, võib kohandamisperioodi pikendada kuni kolme aasta võrra ⁽²²⁾. Selline ajavahemik on pikk ja ulatub tavapärasest valimistsüklist kaugemale ning võib seega takistada nende kohustuste täitmist. Seetõttu toetab EKP riiklike kavade pikendamise mõistlikku kasutamist ning rõhutab vajadust täiendavate reformide ja investeringutega seotud kohustuste järele, et need täielikult ellu viidaks. Lisaks on EKP-l kaks soovitud kohandamisperioodi ja selle pikendamise kohta. Esiteks tervitab EKP nõuet, et kõik kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused peavad olema piisavalt üksikasjalikud, võimalikult kiiresti rakendatud, ajaliselt piiritletud ja kontrollitavad ⁽²³⁾. Selleks et meetodika oleks piisavalt selge ja läbipaistev, soovib EKP liikmesriikide kohustuste hindamise raamistikku edasi ⁽²⁴⁾ arendada. Eelkõige tuleks tagada, et sellised kohustused soodustaksid potentsiaalset majanduskasvu ja seega võla jätkusuutlikkust. Lisaks soovib EKP lisada täiendavaid kaitsemeetmeid, et tagada investeringute suurendamine sellistesse olulistesse poliitilistesse prioriteetidesse nagu rohe- ja digipööre, ning et reformi- ja investeerimiskohustused toodaks piisavalt ettepoole, sarnaselt juba kehtestatud kaitsemeetmetega eelarve kohandamiseks ⁽²⁵⁾. Teiseks võib kohandamisperioodi pikendamisel kuni 2026. aastani arvesse võtta liikmesriikide heakskiidetud taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvaid reformi- ja investeerimiskohustusi ⁽²⁶⁾. Kuigi EKP tervitab taaste- ja vastupidavuskavade kaalumist, soovib ta, et hindamisraamistikuga tagataks, et märkimisväärne osa liikmesriikide esitatud reformidest ja investeringutest lisandub olemasolevatele kohustustele.

⁽¹⁸⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 6 punkt d ja d, artikli 15 lõige 2 ja I lisa punkt c. Vt stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 2, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõiget 4, ning nimetatud muutmissetpaneku artikli 1 punkt 4, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 5 lõiget 1.

⁽¹⁹⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 10.

⁽²⁰⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artiklid 11, 12 ja 14 ning II lisa.

⁽²¹⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 5 ja artikli 11 lõige 1.

⁽²²⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 13 lõige 1.

⁽²³⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 13 lõige 3.

⁽²⁴⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 13 lõige 5 ja VII lisa.

⁽²⁵⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 6 punkt d ja d ning artikli 15 lõige 2.

⁽²⁶⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 13 lõige 4.

2.3. Läbivaadatud riiklikud kavad

Stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uus määrus võimaldab liikmesriikidel esitada muudetud riikliku kava, kui objektiivsed asjaolud takistavad esialgse kava rakendamist või kui uue riikliku kava esitamist taotleb uus valitsus ⁽²⁷⁾. EKP soovib, et stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uues määrukses täpsustataks objektiivseid asjaolusid, mida peetakse asjakohaseks, ning selgitataks, kuidas komisjon võtab arvesse asjaomase liikmesriigi varasemat kohandamist või selle puudumist oma uue tehnilise trajektoori ettevalmistamisel. Lisaks soovib EKP, et stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uus määrus tagaks, et läbivaadatud kava ei võimaldaks reformide ja investeeringute edasilükkamist.

3. Koostoime makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega

3.1. EKP tervitab riiklike struktuurireformidega võetud kohustuste jälgimist terviklikult koos investeeringute ja eelarvepoliitikaga, mis on osa riiklikest kavades, kõigi riiklike struktuuripoliitikate puhul, eelkõige nende puhul, mis võivad hõlbustada makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamist ja korrigeerimist, nagu neid jälgitakse makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames ⁽²⁸⁾.

3.2. EKP tervitab nõuet, et riiklikud kavad peavad järgima liidu riigipõhiseid soovitusi, sealhulgas neid, mis on seotud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames kindlaks tehtud makromajandusliku tasakaalustamatusega ⁽²⁹⁾. EKP soovib, et riiklikes kavades keskendutaks peamistele riskidele, mis tulenevad makromajanduslikust tasakaalustamatusest riigi rahanduse jätkusuutlikkusele, konkurentsivõime püsivast vähenemisest ja suurest välisest tasakaalustamatusest.

3.3. Stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uues määrukses on sätestatud, et kui liikmesriik ei täida oma riiklikus kavas sisalduvaid reformi- ja investeerimiskohustusi makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse seisukohast oluliste riigipõhiste soovitude täitmiseks ja kui asjaomases liikmesriigis esineb ülemäärane tasakaalustamatus, võib algatada ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 7 lõikega 2 ⁽³⁰⁾ ⁽³¹⁾. Sellisel juhul peab liikmesriik esitama muudetud riikliku kava, mis on ühtlasi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 8 lõike 1 kohane parandusmeetmete kava. EKP-l on selle suhtes kaks märkust. Esiteks, võttes arvesse makromajanduslike probleemide muutuvat iseloomu, leiab EKP, et oleks kasulik, kui raamistik hõlbustaks ka riiklike kavade kohandamist, olenemata sellest, kas ülemäärase tasakaalustamatuse menetlus on algatatud või mitte. See tagab, et asjaomaseid reforme ja investeeringuid on võimalik kohandada, et tegeleda õigeaegselt ja tõhusamalt kõigi uute makromajanduslike tasakaalustamatuste ja makromajanduslike probleemidega. Teiseks märgib EKP, et makromajandusliku tasakaalustamatuse nõuete täitmise tagamine on olnud kehtivas majanduse juhtimise raamistikus üks põhiprobleeme. EKP rõhutab, et makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise menetlused tuleks kindlaks määrata läbipaistvate ja tõhusate käivituse mehhanismide abil, mis hõlmab üksikasjalikku teavitamist menetluslikest otsustest ⁽³²⁾. Selleks et tagada, et liikmesriigid tegeleksid makromajandusliku tasakaalustamatuse küsimusega õigeaegselt ja tõhusalt ning nagu märkis nõukogu ⁽³³⁾, rõhutab EKP, et makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust tuleks kasutada täies ulatuses ning läbipaistval ja järjepideval viisil, tagades liikmesriikide isevastutuse menetluse eest, sealhulgas käivitades vajadusel ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse.

4. Nõuete järgimine ja jõustamine

4.1. Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate kohustuste rahuldav täitmine liikmesriikide poolt

Stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uues määrukses on sätestatud, et kui liikmesriigi kohandamisperioodi on pikendatud, kuid ta ei täida rahuldavalt pikendamise aluseks olevaid reformi- ja investeerimiskohustusi, võib nõukogu komisjoni soovitusel alusel soovitada lühema kohandamisperioodiga muudetud netokulude kava ⁽³⁴⁾. Sellega seoses rõhutab EKP vajadust tagada õigeaegne, piisav ja läbipaistev järelevalve ja jõustamine seoses sellega,

⁽²⁷⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 14 lõige 1.

⁽²⁸⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 11 lõige 1, artikli 12 punkt b, artikli 13 lõige 2 ning artiklid 16 ja 30.

⁽²⁹⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 11 lõige 1 ja artikli 12 punkt b.

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1176/2011, 16. november 2011, makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽³¹⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 30.

⁽³²⁾ Vt Euroopa Keskpannga arvamus CON/2011/13, 16. veebruar 2011, Euroopa Liidu majanduse juhtimise reformi kohta (ELT C 150, 20.5.2011, lk 1), punkt 18.

⁽³³⁾ Vt nõukogu 12. juuli 2022. aasta pressiteade „Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus: nõukogu võttis vastu järeldused“, avaldatud nõukogu veebilehel www.consilium.europa.eu

⁽³⁴⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 19.

kuidas liikmesriigid täidavad oma reformi- ja investeerimiskohustusi, et tagada eelarve- ja makromajanduslik stabiilsus. Seega võib olla eelistatav, et käesoleval juhul kohustab stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uus määrus nõukogu tegutsema komisjoni soovitusel kooskõlas „järgi või selgita“ põhimõttega ⁽³⁵⁾, kui ta kaalub lühema kohandamisperioodiga muudetud netokulude kava soovitamist ⁽³⁶⁾. Sellega seoses võtab EKP teadmiseks komisjoni viite kavandatud tööle uue jõustamisvahendi väljatöötamiseks ⁽³⁷⁾. EKP sooviks teada täpsemaid üksikasju uue jõustamisvahendi kohta, mis veel komisjoni ettepanekutes ei sisaldu.

4.2. Oluliste valitsemissektori võla jätkusuutlikkusega seotud probleemide ja muude asjakohaste tegurite hindamine ELTL artikli 126 lõike 3 kohase komisjoni ettekande kontekstis

EKP tervitab asjaolu, et ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise põhilise tegurina on lisatud asjaomase liikmesriigi valitsemissektori võla jätkusuutlikkusega seotud probleemide olulisus ⁽³⁸⁾. Võttes arvesse asjakohaste tegurite hindamise tähtsust ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamisel, kutsub EKP üles lisama stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpanekusse selgelt määratletud ja läbipaistva meetodika nende tegurite hindamiseks.

4.3. Korrigeeriva netokulude kava ülesehitus

EKP rõhutab ülemäärase võla ja eelarvepuudujäägi järkjärgulise, kuid kiire korrigeerimise vajadust. Sellega seoses täheldab EKP, et ette on nähtud kaitsemeetmed, mille eesmärk on piirata eelarve kohandamise edasilükkamise ohtu seoses sellega, kuidas korrigeerivas netokulude kavas tuleb käsitleda võla suhet ⁽³⁹⁾. EKP toetab seoses puudujäägiga arvulist nõuet, kinnitades, et aastatel, mil valitsemissektori eelarvepuudujääk eeldatavasti ületab kontrollväärtuse, peab korrigeeriv netokulude kava olema kooskõlas miinimumkohandusega. Samas tuleks selgitada, kuidas seda kohandamist mõõdetakse. EKP täheldab siiski, et stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpanekuga ⁽⁴⁰⁾ kõrvaldataks praegune nõue, et ELTL artikli 126 lõike 7 kohases nõukogu soovitusel tuleb kehtestada konkreetne tähtaeg ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks, „mis tuleb lõpule viia puudujäägi kindlaksteemisele järgneval aastal, välja arvatud eriasjaolude korral“ ⁽⁴¹⁾.

4.4. Kontrollikonto

EKP tervitab nõuet, mille kohaselt peab komisjon looma kontrollikonto, et jälgida tegelike netokulude kumulatiivseid tõusvaid ja langevaid kõrvalekaldeid netokulude kavast ⁽⁴²⁾. See on oluline element, et tagada eeskirjade järgimine ja toetada selle vastutsüklilisust võimalusega luua majanduslikul tõusuajal eelarvepuhvid, mida saab kasutada majanduse langusaegadel. Kontrollikontol olevat teavet võetakse arvesse ELTL artikli 126 lõike 3 kohases komisjoni ettekandes ⁽⁴³⁾ ning seega on see oluline tegur ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamisel. Seetõttu soovib EKP täiendavalt täpsustada kontrollikonto toimimist ja peamisi parameetreid. Lisaks

⁽³⁵⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 27.

⁽³⁶⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 19. Sõnastust võiks muuta, märkides: „[...] soovib nõukogu komisjoni soovitusel alusel lühema kohandamisperioodiga muudetud netokulude kava“.

⁽³⁷⁾ Vt komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpannangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Teatis ELi majanduse juhtimise raamistiku reformi suuniste kohta“, COM(2022) 583 final, 9. november 2022.

⁽³⁸⁾ Stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 1, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõiget 3.

⁽³⁹⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 2, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõiget 4, ning stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 4, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 5 lõiget 1.

⁽⁴⁰⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 2, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõiget 4.

⁽⁴¹⁾ Vt nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõige 4.

⁽⁴²⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikli 21 teine lõik ja IV lisa.

⁽⁴³⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 1, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõike 3 punkti b.

soovib EKP avaldada komisjoni veebisaidil riigipõhised arvutused ja iga kontrollikontol oleva liikmesriigi staatuse, eelistatavalt koos komisjoni kevadise ja sügise prognoosiga. Lõpuks soovib EKP kehtestada tegelike netokulude kõrvalekalde piirmäära netokulude kavast, mis tooks kaasa nõude komisjonile koostada ELTL artikli 126 lõike 3 kohane ettekanne ⁽⁴⁴⁾.

5. Sõltumatute eelarveasutuste ja Euroopa Eelarvenõukogu roll

5.1. Sõltumatute asutuste rolli tugevdamine eelarvejärelevalve protsessis võib aidata vähendada eelarvepoliitika kujundamisele omaseid protsüklilisi suundumusi, toetades samal ajal riikide isevastutust, mis on raamistiku püsivaks rakendamiseks hädavajalik ⁽⁴⁵⁾. Seetõttu toetab EKP ettepanekute sätteid, mille eesmärk on tugevdada sõltumatute eelarveasutuste rolli ⁽⁴⁶⁾, lisades nende juhtimise ja sõltumatusega seotud nõuded ning määrates neile ülesanded ⁽⁴⁷⁾, mis lähevad kaugemale nende praegustest, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 473/2013 ⁽⁴⁸⁾ ette nähtud ülesannetest. Eelkõige tervitab EKP põhimõtte „järgi või selgita“ kinnistamist liidu õigusaktides. EKP toetab sõltumatute eelarveasutuste rolli tugevdamist, tingimusel et nende üldist suutlikkust suurendatakse vastavalt nende lisaulesannetele ning neile nähakse ette piisavad ja stabiilsed vahendid oma volituste tõhusaks täitmiseks ⁽⁴⁹⁾.

5.2. EKP soovib, et tingimusel, et eelnimetatud suutlikkust suurendatakse ja ilma et see piiraks komisjoni rolli aluslepingute alusel, võiks sõltumatute eelarveasutuste rolli stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse raames veelgi suurendada, andes neile rolli liikmesriikide riiklike kavade ettevalmistamisel ja mittekvantifitseeritavate eesmärkide (näiteks reformide mõju) hindamisel. Sõltumatud eelarveasutused võiksid anda hinnangu alusealdustele, riikliku kava vastavusele komisjoni tehnilisele trajektoorile ning vajaduse korral reformi- ja investeerimiskohustuste usutavusele. Samuti soovib EKP, et stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpanekus ette nähtud sõltumatute eelarveasutuste rolli saaks veelgi tugevdada, nõudes ühtlasi nende arvamust komisjoni poolt ELTL artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatava ettekande jaoks asjaomaste tegurite analüüsi kohta.

5.3. Lõpuks tunnustab EKP Euroopa Eelarvenõukogu tööd ⁽⁵⁰⁾ ja toetab täielikult komisjoni kavatsust kaaluda meetmeid selle tugevdamiseks. Ilma et see piiraks komisjoni pädevust, toetab EKP sel eesmärgil Euroopa Eelarvenõukogu olulist rolli liidu majanduse juhtimise raamistikus ⁽⁵¹⁾. Eelkõige tervitab EKP Euroopa Eelarvenõukogu võimalust esitada arvamus, mida nõukogu võtab arvesse otsuses üldise vabastusklausli aktiveerimise või pikendamise kohta vastavalt uue stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa ettepanekule ⁽⁵²⁾. Nagu on märgitud eespool punktis 1.1.1, peab EKP ühtlasi kasulikuks konsulteerida Euroopa Eelarvenõukoguga võla jätkusuutlikkuse analüüsimetoodika küsimuses. Lisaks tuleks suurendada Euroopa Eelarvenõukogu rolli euroala asjakohase eelarvepoliitika hindamisel.

⁽⁴⁴⁾ Näiteks stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 1, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artiklit 2.

⁽⁴⁵⁾ Vt eurosüsteemi vastus Euroopa Komisjoni 19. oktoobri 2021. aasta teatisele „COVID-19-järgne ELi majandus – tagajärjed majanduse juhtimisele“, 1. detsember 2021.

⁽⁴⁶⁾ Vt arvamuse CON/2018/25 punkt 2.4.1.

⁽⁴⁷⁾ Vt eelarveraamistiku direktiivi muutmissetpaneku artikli 1 punkt 8, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2011/85/EL, 8. november 2011, liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41) artiklit 8. Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 22. Vt stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 1, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõiget 3, ning stabiilsuse ja kasvu pakti parandusliku osa määruse muutmissetpaneku artikli 1 punkt 3, millega muudetakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõiget 5.

⁽⁴⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 473/2013, 21. mai 2013, euroala liikmesriikide eelarvekavade seire ja hindamise ning nende ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tagamise ühiste eeskirjade kohta (ELT L 140, 27.5.2013, lk 11).

⁽⁴⁹⁾ Vt eelarveraamistiku direktiivi muutmissetpaneku artikli 1 punkt 8, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2011/85/EL artikli 8 lõike 3 punkti c.

⁽⁵⁰⁾ Komisjoni otsus (EL) 2015/1937, 21. oktoober 2015, millega luuakse sõltumatu nõuandev Euroopa Eelarvenõukogu (ELT L 282, 28.10.2015, lk 37).

⁽⁵¹⁾ Vt arvamuse CON/2011/13 punkt 22.

⁽⁵²⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 24.

6. Komisjoni delegeeritud volitused lisade muutmiseks

- 6.1. Stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määrusega antakse komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte II–VII lisa kohandamiseks, et võtta nendes nõuetekohaselt arvesse edasisi muutusi või vajadusi ⁽⁵³⁾.
- 6.2. Kuna lisad on stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse lahutamatu osa, soovib EKP, et lisad sisaldaksid juba *ex ante* täiendavaid üksikasju ja täpsustusi. Nagu eespool märgitud, võiks eelkõige üksikasjalikumalt käsitleda riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (II lisa), kontrollikontot (IV lisa), usaldusväärse hindamise metoodikat (V lisa) ning kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate reformi- ja investeerimiskohustuste hindamisraamistikku (VII lisa).
- 6.3. Lisaks soovib EKP rõhutada, et on väga oluline õigeaegselt konsulteerida EKPga kõigi delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide osas, mis kuuluvad EKP pädevusse vastavalt ELTL artikli 127 lõike 4 esimesele taandele ja artikli 282 lõikele 5 ⁽⁵⁴⁾.

7. Seos majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepinguga

EKP tervitab komisjoni ettepanekute eesmärki integreerida majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu sisu liidu õigusraamistikku kooskõlas selle artikliga 16 ⁽⁵⁵⁾. Komisjon on tõlgendanud majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu sisu nii, et see vastab fiskaalkokkuleppele (majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu III jaotis). Lisaks märgib EKP, et majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu artikli 2 kohaselt ei ole komisjoni ettepanekute vastuvõtmiseks vaja majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingut muuta ega kehtetuks tunnistada. Majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu artikli 2 lõige 1 nõuab, et lepinguosalisel kohaldaksid ja tõlgendaksid seda lepingut kooskõlas Euroopa Liidu aluslepingutega, eelkõige Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikega 3 ja liidu õigusega, sealhulgas menetlusõigusega, kui on vaja vastu võtta teiseseid õigusakte. Lisaks on majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu artikli 2 lõikes 2 sätestatud, et seda lepingut kohaldatakse niivõrd, kui võrd see on kooskõlas Euroopa Liidu aluslepingute ning Euroopa Liidu õigusega, ning et see ei tohi minna vastuollu liidu pädevusega tegutseda majandusliidu valdkonnas. Seega mõistab EKP, et komisjoni ettepanekute vastuvõtmisel ja jõustumisel kohaldatakse majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingut ning seda tõlgendatakse kooskõlas uue majanduse juhtimise raamistikuga.

8. Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine

Arvestades liidu tugeva majandus- ja eelarvepoliitika koordineerimise raamistiku tähtsust rahaliidu kontekstis, rõhutab EKP, et euroala konkreetsete aspektide osas on vajalik täiendav edasimineku. Euroala üldise eelarvepoliitika jälgimise ja juhtimise raamistiku väljatöötamine on oluline, et pakkuda vastukaalu rahapoliitikale, sest see võib aidata tagada, et raha- ja eelarvepoliitika täiendaksid üksteist paremini. Lisaks on endiselt vaja püsivat kesket fiskaalvõimekust. Kui selline vahend on asjakohaselt kavandatud, võib see pikemas perspektiivis aidata kaasa euroala makromajandusliku stabiliseerimise ja lähenemise tõhustamisele, sealhulgas investeringute kaudu, toetades seega ka ühtset rahapoliitikat. Selleks peaks alaline keskne fiskaalvõimekus olema piisavalt suur ja seda tuleks pidevalt rahastada ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵³⁾ Vt stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa kavandatud uue määruse artikkel 32.

⁽⁵⁴⁾ Vt Euroopa Keskpannga arvamus CON/2011/42, 4. mai 2011, seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, millega muudetakse direktiive 2003/71/EÜ ja 2009/138/EÜ seoses Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve ning Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve volitustega; vt Euroopa Keskpannga arvamus CON/2011/44, 19. mai 2011, seoses ettepanekuga, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust Euroopa Liidus kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta, punkt 8; vt Euroopa Keskpannga arvamus CON/2012/5, 25. jaanuar 2012, seoses ettepanekuga direktiivi kohta, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, ja seoses ettepanekuga, mis käsitleb määrust krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta, punkt 4; vt Euroopa Keskpannga arvamus CON/2018/1, 2. jaanuar 2018, seoses ettepanekuga, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust Euroopa ettevõtlusstatistika kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 184/2005 ja tunnistatakse kehtetuks kümme ettevõtlusstatistika valdkonna õigusakti, punkt 1.9.

⁽⁵⁵⁾ Vt arvamus CON/2018/25 punkt 1.2. Majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu artiklis 16 on sätestatud, et hiljemalt viie aasta jooksul pärast selle lepingu jõustumist, st 1. jaanuariks 2018, võetakse vajalikud meetmed, et inkorporeerida lepingu sisu liidu õigusraamistikku.

⁽⁵⁶⁾ Vt eurosüsteemi vastus Euroopa Komisjoni 19. oktoobri 2021. aasta teatisele „COVID-19-järgne ELi majandus – tagajärjed majanduse juhtimisele“, 1. detsember 2021. Vt ka arvamus CON/2018/51 üldised märkused ja arvamus CON/2019/37 punkt 1.3.

Frankfurt Maini ääres, 5. juuli 2023

EKP president
Christine LAGARDE

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

EUROOPA KOMISJON

Euro vahetuskurss ⁽¹⁾

17. august 2023

(2023/C 290/04)

1 euro =

Valuuta	Kurss	Valuuta	Kurss	
USD	USA dollar	1,0900	CAD Kanada dollar	1,4718
JPY	Jaapani jeen	158,88	HKD Hongkongi dollar	8,5318
DKK	Taani kroon	7,4518	NZD Uus-Meremaa dollar	1,8298
GBP	Inglise nael	0,85395	SGD Singapuri dollar	1,4793
SEK	Rootsi kroon	11,8666	KRW Korea vonn	1 458,28
CHF	Šveitsi frank	0,9555	ZAR Lõuna-Aafrika rand	20,7417
ISK	Islandi kroon	144,10	CNY Hiina jüaan	7,9387
NOK	Norra kroon	11,4985	IDR Indoneesia ruupia	16 726,82
BGN	Bulgaaria leev	1,9558	MYR Malaisia ringit	5,0712
CZK	Tšehhi kroon	24,078	PHP Filipiini peeso	61,738
HUF	Ungari forint	384,73	RUB Vene rubla	
PLN	Poola zlott	4,4718	THB Tai baat	38,542
RON	Rumeenia leu	4,9385	BRL Brasiilia reaal	5,4127
TRY	Türgi liir	29,5376	MXN Mehhiko peeso	18,6156
AUD	Austraalia dollar	1,6931	INR India ruupia	90,4995

⁽¹⁾ Allikas: EKP avaldatud viitekurss.

TEAVE LIIKMESRIIKIDELT

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399 (mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) ⁽¹⁾) artikli 2 punktis 8 nimetatud piiripunktide ajakohastatud loetelu

(2023/C 290/05)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/399 (mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) ⁽²⁾) artikli 2 lõikes 8 nimetatud piiripunktide ajakohastatud loetelu avaldamise aluseks on teave, mille liikmesriigid on edastanud komisjonile kooskõlas Schengeni piirieskirjade artikliga 39.

Lisaks *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatule on ajakohastatud versioon kättesaadav ka rände ja siseasjade peadirektoraadi veebisaidil.

PIIRIPUNKTIDE LOETELU

SAKSAMAA

Väljaandes ELT C 202, 9.6.2023, lk 33 avaldatud teabe asendamine.

Põhjamere sadamad

- (1) Borkum
- (2) Brake
- (3) Brunsbüttel
- (4) Büsum
- (5) Bützflether Sand
- (6) Bremen
- (7) Bremerhaven
- (8) Cuxhaven
- (9) Eckwarderhörne
- (10) Elsfleth
- (11) Emden
- (12) Fedderwardsiel
- (13) Glückstadt
- (14) Hamburg
- (15) Hamburg-Neuenfelde
- (16) Helgoland
- (17) Husum
- (18) Leer
- (19) Lemwerder
- (20) List/Sylt

⁽¹⁾ Vt eelmiste väljaannete loetelu käesoleva dokumendi lõpus.

⁽²⁾ ELT L 77, 23.3.2016, lk 1.

- (21) Norddeich
- (22) Nordenham
- (23) Norderney
- (24) Papenburg
- (25) Stadersand
- (26) Wangerooge
- (27) Wedel
- (28) Wewelsfleth
- (29) Wilhelmshaven

Läänemere sadamad

- (1) Eckernförde (mereväe sadamarajatised)
- (2) Flensburg-Hafen
- (3) Greifswald-Ladebow Hafen
- (4) Jägersberg (mereväe sadamarajatised)
- (5) Kiel
- (6) Kiel (mereväe sadamarajatised)
- (7) Kiel-Holtenau
- (8) Lubmin
- (9) Lübeck
- (10) Lübeck-Travemünde
- (11) Mukran
- (12) Neustadt
- (13) Puttgarden
- (14) Rendsburg
- (15) Rostocki sadam (Warnemünde sadama ja Rostocki meresadama ühendamine)
- (16) Sassnitz
- (17) Stralsund
- (18) Surendorf (mereväe sadamarajatised)
- (19) Vierow
- (20) Wismar
- (21) Wolgast

SZCZECINI LAHT

- (1) Ueckermünde

Lennujaamad, lennuväljad**BADEN-WÜRTTEMBERGI LIIDUMAAL**

- (1) Aalen-Heidenheim-Elchingen
- (2) Baden Airport Karlsruhe Baden-Baden
- (3) Donaueschingen-Villingen

- (4) Freiburg/Brg.
- (5) Friedrichshafen-Löwental
- (6) Heubach (maakond Schwäb. Gmünd)
- (7) Lahr
- (8) Laupheim
- (9) Leutkirch-Unterzeil
- (10) Mannheimi linn
- (11) Mengen
- (12) Niederstetten
- (13) Schwäbisch Hall
- (14) Stuttgart

BAIERI LIIDUMAAL

- (1) Aschaffenburg
- (2) Augsburg-Mühlhausen
- (3) Bayreuth – Bindlacher Berg
- (4) Coburg-Brandebsteinsebene
- (5) Giebelstadt
- (6) Hof-Plauen
- (7) Ingolstadt
- (8) Lechfeld
- (9) Memmingerberg
- (10) München „Franz Joseph Strauß“
- (11) Neuburg
- (12) Nürnberg
- (13) Oberpfaffenhofen
- (14) Roth
- (15) Straubing-Wallmühle

BERLIINI LIIDUMAAL

- (1) Berlin-Tegel

BRANDENBURGI LIIDUMAAL

- (1) Berlin Brandenburg „Willy Brandt“
- (2) Schönhagen

BREMENI LIIDUMAAL

- (1) Bremen

HAMBURGI LIIDUMAAL

- (1) Hamburg

HESSENI LIIDUMAAL

- (1) Allendorf/Eder
- (2) Egelsbach

(3) Frankfurt/Main

(4) Fritzlar

(5) Kassel-Calden

(6) Reichelsheim

MECKLENBURG-VORPOMMERNI LIIDUMAAL

(1) Neubrandenburg-Trollenhagen

(2) Rostock-Laage

ALAM-SAKSI LIIDUMAAL

(1) Braunschweig-Waggum

(2) Bückeberg-Achum

(3) Celle

(4) Damme/Dümmer-See

(5) Diepholz

(6) Emden

(7) Fassberg

(8) Hannover

(9) Leer-Nüttermoor

(10) Nordholz

(11) Osnabrück-Atterheide

(12) Wilhelmshaven-Mariensiel

(13) Wittmundhafen

(14) Wunstorf

NORDRHEIN-WESTFALENI LIIDUMAAL

(1) Aachen-Merzbrück

(2) Arnsberg

(3) Bielefeld-Windelsbleiche

(4) Bonn-Hardthöhe

(5) Dortmund-Wickede

(6) Düsseldorf

(7) Essen-Mülheim

(8) Bonn Hangelar

(9) Köln/Bonn

(10) Marl/Loemühle

(11) Mönchengladbach

(12) Münster-Osnabrück

(13) Nörvenich

- (14) Paderborn-Lippstadt
- (15) Porta Westfalica
- (16) Rheine-Bentlage
- (17) Siegerland
- (18) Stadtlohn-Wenningfeld
- (19) Weeze-Lahrbruch

RHEINLAND-PFALZI LIIDUMAAL

- (1) Büchel
- (2) Föhren
- (3) Hahn
- (4) Koblenz-Winningen
- (5) Mainz-Finthen
- (6) Pirmasens-Pottschütthöhe
- (7) Ramstein (USA õhubaas)
- (8) Speyer
- (9) Spangdahlem (USA õhubaas)
- (10) Zweibrücken

SAARIMAA LIIDUMAAL

- (1) Saarbrücken-Ensheim
- (2) Saarlouis/Düren

SAKSIMAA LIIDUMAAL

- (1) Dresden
- (2) Leipzig-Halle
- (3) Rothenburg/Oberlausitz

SAKSI-ANHALTI LIIDUMAAL

- (1) Cochstedt
- (2) Magdeburg

SCHLESWIG-HOLSTEINI LIIDUMAAL

- (1) Helgoland-Düne
- (2) Hohn
- (3) Kiel-Holtenau
- (4) Lübeck-Blankensee
- (5) Schleswig/Jagel
- (6) Westerland/Sylt

TÜÜRINGI LIIDUMAAL

- (1) Altenburg-Nobitz
- (2) Erfurt-Weimar

KREEKA

Väljaandes ELT C 261, 25.7.2018, lk 6 avaldatud teabe asendamine.

Εναέρια σύνορα (*)	Lennujaamad (Õhupiir)
1. Αθήνα	Athina
2. Ηράκλειο	Heraklion
3. Θεσσαλονίκη	Thessaloniki
4. Ρόδος	Rodos (Rhodes)
5. Κέρκυρα	Kerkira (Corfou)
6. Αντιμάχεια Κω	Antimachia (Kos)
7. Χανιά	Chania
8. Πυθαγόρειο Σάμου	Pithagorio, Samos
9. Μυτιλήνη	Mitilini
10. Ιωάννινα	Ioannina
11. Άραξος	Araxos
12. Σητεία	Sitia
13. Χίος	Chios (*)
14. Αργοστόλι	Argostoli
15. Καλαμάτα	Kalamata
16. Καβάλα	Kavala
17. Άκτιο Βόνιτσας	Aktio Vonitsas
18. Ζάκυνθος	Zakinthos
19. Θήρα	Thira
20. Σκιάθος	Skiathos
21. Κάρπαθος	Karpathos (*)
22. Μύκονος	Mikonos
23. Αλεξανδρούπολη	Alexandroupoli
24. Ελευσίνα	Elefsina
25. Ανδραβίδα	Andravida
26. Αττική Λήμνου	Atsiki - Limnos
27. Νέα Αγχίαλος	Nea Aghialos
28. Άργος Ορεστικού (Καστοριά)	Argos

(*) Märkus: Need tegutsevad ainult suveperioodil.

Θαλάσσια σύνορα	Sadamad (Merepiir)
1. Γύθειο	Githio
2. Σύρος	Siros
3. Ηγουμενίτσα	Igoymenitsa
4. Στυλίδα	Stilida
5. Άγιος Νικόλαος	Agios Nikolaos
6. Ρέθυμνο	Rethimno

7.	Λευκάδα	Lefkada
8.	Σάμος	Samos
9.	Βόλος	Volos
10.	Κως	Kos
11.	Δάφνη Αγίου Όρους	Dafni, Agiou Oros
12.	Ίβηρα Αγίου Όρους	Ivira, Agiou Oros
13.	Γλυφάδα	Glifada
14.	Πρέβεζα	Preveza
15.	Πάτρα	Patra
16.	Κέρκυρα	Kerkira
17.	Σητεία	Sitia
18.	Χίος	Chios
19.	Αργοστόλι	Argostoli
20.	Θεσσαλονίκη	Thessaloniki
21.	Κόρινθος	Korinthos
22.	Καλαμάτα	Kalamata
23.	Κάλυμνος	Kalymnos (*)
24.	Καβάλα	Kavala
25.	Ιθάκη	Ithaki
26.	Πύλος	Pilos
27.	Πυθαγόρειο Σάμου	Pithagorio - Samos
28.	Λαύριο	Lavrion
29.	Ηράκλειο	Heraklio
30.	Σάμη Κεφαλληνίας	Sami, Kefalonia
31.	Πειραιάς	Pireas
32.	Μήλος	Milos
33.	Κατάκολο	Katakolo
34.	Σούδα Χανίων	Souda - Chania
35.	Ιτέα	Itea
36.	Ελευσίνα	Elefsina
37.	Μύκονος	Mikonos
38.	Ναύπλιο	Nafplio
39.	Χαλκίδα	Chalkida
40.	Ρόδος	Rodos
41.	Ζάκυνθος	Zakinthos
42.	Θήρα	Thira
43.	Καλοί Λιμένες Ηρακλείου	Kali - Limenes - Herakliou

44.	Μύρινα Λήμνου	Myrina - Limnos
45.	Παξοί	Paxi
46.	Σκιάθος	Skiathos
47.	Αλεξανδρούπολη	Alexandroupoli
48.	Αίγιο	Aighio
49.	Πάτμος	Patmos
50.	Σύμη	Simi
51.	Μυτιλήνη	Mitilini
52.	Χανιά	Chania
53.	Αστακός	Astakos
54.	Καρλόβασι Σάμου	Karlovasi Samos (*)
55.	Πέτρα Λέσβου	Petra, Lesvos (*)
56.	Αγία Μαρίνα Λέρου	Agia Marina Leros (*)
57.	Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής	Nea Moudania
58.	Άγιοι Θεόδωροι	Agioi Theodoroi
59.	Καστελόριζο	Kastellorizo
60.	Πλωμάρι Λέσβου	Plomari, Lesvos (*)

(*) Märkus: Need tegutsevad ainult suveperioodil.

Χερσαία σύνορα

Με την Αλβανία

1. Κακαβιά
2. Κρυσταλλοπηγή
3. Σαγιάδα
4. Μερτζάνη

Με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

1. Νίκη
2. Ειδομένη (σιδηροδρομικό)
3. Εύζωνοι
4. Δοϊράνη

Με τη Βουλγαρία

1. Προμαχώνας
2. Προμαχώνας (σιδηροδρομικό)
3. Δίκαια (σιδηροδρομικό)
4. Ορμένιο
5. Εξοχή

Maismaapiir

Albaaniaga

1. Kakavia
2. Kristalopigi
3. Sagiada
4. Mertzani

Endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiga

1. Niki
2. Idomeni (raudtee)
3. Evzoni
4. Doirani

Bulgaariaga

1. Promachonas
2. Promachonas (raudtee)
3. Dikea, Evros (raudtee)
4. Ormenio, Evros
5. Eχοηι

6	Άγιος Κωνσταντίνος Ξάνθης	6	Agios Konstantinos (Xanthi)
7	Κυπρίνος Έβρου	7	Kyprinos (Evros)
8	Νυμφαία	8	Nymfaia
Με την Τουρκία		Türgiga	
1.	Καστανιές Έβρου	1.	Kastanies
2.	Πύθιο (σιδηροδρομικό)	2.	Pithio (raudtee)
3.	Κήποι Έβρου	3.	Kipi

PRANTSUSMAA

Väljaandes ELT C 202, 9.6.2023, lk 33 avaldatud teabe asendamise.

Õhupiir

- (1) Ajaccio – Napoléon-Bonaparte
- (2) Albert-Bray
- (3) Angers-Marcé
- (4) Angoulême-Brie-Champniers
- (5) Annecy-Methet
- (6) Auxerre-Branches
- (7) Avignon-Caumont
- (8) Bâle-Mulhouse
- (9) Bastia-Poretta
- (10) Beauvais-Tillé
- (11) Bergerac-Dordogne-Périgord
- (12) Béziers-Vias
- (13) Biarritz – Pays Basque
- (14) Bordeaux-Mérignac
- (15) Brest-Bretagne
- (16) Brive-Souillac
- (17) Caen-Carpiquet
- (18) Calais-Dunkerque
- (19) Calvi – Sainte-Catherine
- (20) Cannes-Mandelieu
- (21) Carcassonne-Salvaza
- (22) Châlons-Vatry
- (23) Chambéry – Aix-les-Bains
- (24) Châteauroux-Déols
- (25) Cherbourg-Mauperthus
- (26) Clermont-Ferrand-Auvergne
- (27) Colmar-Houssen

- (28) Deauville-Normandie
- (29) Dijon-Longvic
- (30) Dinard-Pleurtuit-Saint-Malo
- (31) Dôle-Tavaux
- (32) Epinal-Mirecourt
- (33) Figari – Sud Corse
- (34) Grenoble – Alpes-Isère
- (35) Hyères-le Palivestre
- (36) Istres-Le-Tubé
- (37) La Môle – Saint-Tropez (avatud 1. juulist 15. oktoobrini)
- (38) La Rochelle – Ile de Ré
- (39) La Roche-sur-Yon
- (40) Laval-Entrammes
- (41) Le Castellet (avatud 1. juunist 31. juulini. Erakorraliselt avatud 22.–31. oktoobrini 2022)
- (42) Le Havre – Octeville
- (43) Le Mans – Arnage
- (44) Le Touquet – Côte d'Opale
- (45) Lille-Lesquin
- (46) Limoges-Bellegarde
- (47) Lorient – Lann-Bihoué
- (48) Lyon-Bron
- (49) Lyon – Saint-Exupéry
- (50) Marseille-Provence
- (51) Metz-Nancy-Lorraine
- (52) Monaco kopteriväljak
- (53) Montpellier-Méditerranée
- (54) Nantes-Atlantique
- (55) Nice – Côte d'Azur
- (56) Nîmes-Garons
- (57) Orléans-Bricy
- (58) Orléans – Saint-Denis-de-l'Hôtel
- (59) Paris – Charles de Gaulle
- (60) Paris – Issy-les-Moulineaux
- (61) Paris – le Bourget
- (62) Paris-Orly
- (63) Pau-Pyrénées
- (64) Perpignan-Rivesaltes
- (65) Poitiers-Biard
- (66) Pontoise / Cormeille-en-Vexin (14-22. juuni 2023, 13:30-16:30; 23-25. juuni 2023, 12:30-17:30)

- (67) Quimper-Pluguffan (avatud mai algusest septembri alguseni)
- (68) Rennes – Saint-Jacques
- (69) Rodez-Aveyron
- (70) Rouen – Vallée de Seine
- (71) Saint-Brieuc-Armor
- (72) Saint-Etienne Loire
- (73) Saint-Nazaire-Montoir
- (74) Salon de Provence (10. mai 2023–27. mai 2023)
- (75) Strasbourg-Entzheim
- (76) Tarbes-Lourdes-Pyrénées
- (77) Toulouse-Blagnac
- (78) Toulouse-Francazal
- (79) Tours – Val de Loire
- (80) Troyes-Barbèrey
- (81) Valence – Chabeuil (alates 1. juunist 2021)
- (82) Vélizy-Villacoublay

Merepiir

- (1) Ajaccio
- (2) Bastia
- (3) Bayonne
- (4) Bordeaux
- (5) Boulogne
- (6) Brest
- (7) Caen-Ouistreham
- (8) Calais
- (9) Cannes – Vieux Port
- (10) Carteret
- (11) Cherbourg
- (12) Dieppe
- (13) Douvres
- (14) Dunkerque
- (15) Granville
- (16) Honfleur
- (17) La Rochelle – La Pallice
- (18) Le Havre
- (19) Les Sables-d'Olonne-Port
- (20) Lorient
- (21) Marseille
- (22) Monaco – Port de la Condamine

- (23) Nantes – Saint-Nazaire
- (24) Nice
- (25) Port-de-Bouc-Fos/Port-Saint-Louis
- (26) Port-la-Nouvelle
- (27) Port-Vendres
- (28) Roscoff
- (29) Rouen
- (30) Saint-Brieuc
- (31) Saint-Malo
- (32) Sète
- (33) Toulon

Maismaapiir

- (1) Raudteejaam Bourg-Saint-Maurice (avatud detsembri algusest aprilli keskpaigani)
- (2) Raudteejaam Moûtiers (avatud detsembri algusest aprilli keskpaigani)
- (3) Raudteejaam Ashford International
- (4) Cheriton/Coquelles
- (5) Raudteejaam Chessy – Marne-la-Vallée
- (6) Raudteejaam Fréthun
- (7) Raudteejaam Lille-Europe
- (8) Raudteejaam Paris-Nord
- (9) Raudteejaam St-Pancras
- (10) Raudteejaam Ebbsfleet
- (11) Pas de la Case-Porta
- (12) Raudteejaam TGV Roissy – lennujaam

POOLA

Väljaandes ELT C 84, 4.3.2016, lk 2 avaldatud teabe asendamise.

Piiripunktid:

1) avatud kõikidele:

Nr	Nimi	Liik	Lubatud piiriliikluse liik	Lahtioleku aeg
a) riigi maismaapiir Venemaa Föderatsiooniga:				
1	Braniewo - Mamonovo	raudteeliiklus	reisijateliiklus, kaubavedu	koguaeg
2	Bezledy - Bagrationovsk	teeliiklus	reisijateliiklus, kaubavedu, rahvusvahelisel vedudel kasutatavad sõidukid, mille teljekoormus on kuni 8 tonni	koguaeg
3	Glomno - Bagrationovsk	raudteeliiklus	kaubavedu	koguaeg

Nr	Nimi	Liik	Lubatud piiriliikluse liik	Lahtiolekuage
4	Skandawa - Zheleznodorozhny	raudteeliiklus	kaubavedu	koguaeg
5	Goldap - Gusev	teeliiklus	kaubavedu – sõidukid, mille suurim lubatud täismass ei ületa 7,5 tonni	koguaeg
6	Grzechotki - Mamonovo II	teeliiklus	reisijateeliiklus, kaubavedu	koguaeg
7	Gronowo - Mamonovo	teeliiklus	reisijateeliiklus, kaubavedu, sõidukid, mille täismass ei ületa 6 tonni	koguaeg

b) riigi maismaapiir Valgevenega::

1	Rudawka - Lesnaya	jõeliiklus	reisijateeliiklus	1. maist kuni 1. oktoobrini kell 07.00 – 19.00
2	Kuźnica Białostocka - Grodno	raudteeliiklus	reisijateeliiklus, kaubavedu	koguaeg
3	Kuźnica Białostocka -Bruzgi	teeliiklus	reisijateeliiklus, kaubavedu	koguaeg
4	Bobrowniki - Bierestovica	teeliiklus	reisijateeliiklus, kaubavedu	koguaeg
5	Zubki Białostockie - Bierestovica	raudteeliiklus	kaubavedu	koguaeg
6	Siemianówka - Svislach	raudteeliiklus	kaubavedu	koguaeg
7	Białowieża - Piererov	teeliiklus	reisijateeliiklus: jalakäijad, jalgratturid	1. aprillist kuni 30. septembrini kell 08.00 – 20.00; 1. oktoobrist kuni 31. märtsini kell 08.00 – 18.00
8	Czeremcha - Wysoko-Litovsk	raudteeliiklus	kaubavedu	koguaeg
9	Kukuryki - Kozłowiczy	teeliiklus	kaubavedu	koguaeg
10	Terespol - Brest	raudteeliiklus	reisijateeliiklus, kaubavedu	koguaeg
11	Terespol - Brest	teeliiklus	reisijateeliiklus	koguaeg
12	Sławatycze - Damachava	teeliiklus	reisijateeliiklus, välja arvatud bussiliiklus	koguaeg

Nr	Nimi	Liik	Lubatud piiriliikluse liik	Lahtiolekuaeg
----	------	------	----------------------------	---------------

c) riigipiir Ukrainaga:

1	Dorohusk - Jagodzin	teeliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
2	Dorohusk - Jagodzin	raudteeliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
3	Zosin - Ustilug	teeliiklus	reisijate liik	koguaeg
4	Hrubieszów - Volodymyr-Volynsky	raudteeliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
5	Dołhobyczów - Uhryniv	teeliiklus	sõidua autod, mille lubatud täismass ei ületa 3,5 tonni, ja bussid	koguaeg
6	Hrebenne - Rava-Rus'ka	teeliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
7	Hrebenne - Rava-Rus'ka	raudteeliiklus	reisijate liik	koguaeg
8	Werchrata - Rava-Rus'ka	raudteeliiklus	kaubavedu	koguaeg
9	Budomierz - Hrushiv	teeliiklus	reisijate liik, kaubavedu, sõidukid, mille suurim lubatud täismass ei ületa 3,5 tonni	koguaeg
10	Korczowa - Krakovets'	teeliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
11	Przemysł - Mostys'ka	raudteeliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
12	Medyka - Shehyni	teeliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
13	Krościenko - Smil'nytsya	teeliiklus	reisijate liik, kaubavedu, sõidukid, mille suurim lubatud täismass ei ületa 7,5 tonni	koguaeg
14	Krościenko - Khyriv	raudteeliiklus	reisijate liik	koguaeg

d) merepiir:

1	Szczecin	mereliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
2	Trzebież	mereliiklus	reisijate liik	koguaeg
3	Nowe Warpno	mereliiklus	reisijate liik	koguaeg
4	Świnoujście	mereliiklus	reisijate liik, kaubavedu	koguaeg
5	Dziwnów	mereliiklus	reisijate liik väikelaevadega, kaubavedu (Poola kalapüük)	koguaeg

Nr	Nimi	Liik	Lubatud piiriliikluse liik	Lahtiolekuaeg
6	Mrzeżyno	mereliiklus	kaubavedu (Poola kalapüük)	koguaeg
7	Kołobrzeg	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
8	Darłowo	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
9	Ustka	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
10	Łeba	mereliiklus	reisijателиiklus väikelaevadega, kaubavedu (Poola kalapüük)	koguaeg
11	Władysławowo	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
12	Jastarnia	mereliiklus	reisijателиiklus väikelaevadega, kaubavedu (Poola kalapüük)	koguaeg
13	Hel	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
14	Gdynia	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
15	Gdańsk-Port	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
16	Gdańsk-Górki Zachodnie	mereliiklus	reisijателиiklus väikelaevadega, Poola kalapüük	koguaeg
17	Elbląg	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
18	Frombork	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
19	Nowy Świat	mereliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg

e) *alaline lennujaam:*

1	Poznań-Ławica	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
2	Bydgoszcz	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
3	Łódź-Lublinek	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
4	Świdnik k/Lublina	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
5	Kraków-Balice	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
6	Katowice-Pyrzowice	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
7	Wrocław-Strachowice	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg

Nr	Nimi	Liik	Lubatud piiriliikluse liik	Lahtiolekuaeg
8	Gdańsk-Rębiechowo	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
9	Rzeszów-Jasionka	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
10	Warsaw-Okęcie	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
11	Warsaw-Modlin	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
12	Szczecin-Goleniów	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
13	Radom-Sadków	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg
14	Mazury	lennuliiklus	reisijателиiklus	koguaeg
15	Zielona Góra-Babimost	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	koguaeg

f) muud lennujaamad:

1	Jelenia Góra	lennuliiklus	reisijателиiklus	kell 07.00 – 20.00; 1. maist kuni 30. septembrini kell 07.00 – 22.00
2	Mielec	lennuliiklus	reisijателиiklus	kell 08.00 – 20.00; 1. maist kuni 30. septembrini kell 07.00 – 22.00
3	Zielona Góra-Przylep	lennuliiklus	reisijателиiklus	kell 06.00 – 20.00; 1. maist kuni 30. septembrini kell 06.00 – 22.00
4	Gdynia-Kosakowo	lennuliiklus	reisijателиiklus	kell 06.00 – 20.00; 1. maist kuni 30. septembrini kell 06.00 – 22.00
5	Kielce-Maslów	lennuliiklus	reisijателиiklus, kaubavedu	kell 06.00 – 20.00; 1. maist kuni 30. septembrini kell 06.00 – 22.00

2) rahvusvahelised piiripunktid nimetatud riikide kodanikele:

Nr	Nimetus	Liik	Lubatud piiriliikluse liik	Lahtiolekuaeg
1	Polowce-Pieszczałka	teeliiklus	reisijateliiklus – välja arvatud bussid, Poola ja Valgevene kodanikele	koguaeg

SLOVEENIA

Väljaandes ELT C 210, 16.7.2011, lk 30 avaldatud teabe asendamine.

Merepiir

- (1) Koper – Capodistria
- (2) Piran – Pirano

Õhupiir

- (1) Ljubljana–Brnik
- (2) Maribor–Slivnica
- (3) Portorož–Portorose

Eelmiste väljaannete loetelu

ELT C 247, 13.10.2006, lk 25.
 ELT C 77, 5.4.2007, lk 11.
 ELT C 153, 6.7.2007, lk 22.
 ELT C 164, 18.7.2008, lk 45.
 ELT C 316, 28.12.2007, lk 1.
 ELT C 134, 31.5.2008, lk 16.
 ELT C 177, 12.7.2008, lk 9.
 ELT C 200, 6.8.2008, lk 10.
 ELT C 331, 31.12.2008, lk 13.
 ELT C 3, 8.1.2009, lk 10.
 ELT C 37, 14.2.2009, lk 10.
 ELT C 64, 19.3.2009, lk 20.
 ELT C 99, 30.4.2009, lk 7.
 ELT C 229, 23.9.2009, lk 28.
 ELT C 263, 5.11.2009, lk 22.
 ELT C 298, 8.12.2009, lk 17.
 ELT C 74, 24.3.2010, lk 13.
 ELT C 326, 3.12.2010, lk 17.
 ELT C 355, 29.12.2010, lk 34.
 ELT C 22, 22.1.2011, lk 22.
 ELT C 37, 5.2.2011, lk 12.
 ELT C 149, 20.5.2011, lk 8.
 ELT C 190, 30.6.2011, lk 17.
 ELT C 203, 9.7.2011, lk 14.
 ELT C 210, 16.7.2011, lk 30.
 ELT C 271, 14.9.2011, lk 18.

ELT C 356, 6.12.2011, lk 12.
 ELT C 111, 18.4.2012, lk 3.
 ELT C 183, 23.6.2012, lk 7.
 ELT C 313, 17.10.2012, lk 11.
 ELT C 394, 20.12.2012, lk 22.
 ELT C 51, 22.2.2013, lk 9.
 ELT C 167, 13.6.2013, lk 9.
 ELT C 242, 23.8.2013, lk 2.
 ELT C 275, 24.9.2013, lk 7.
 ELT C 314, 29.10.2013, lk 5.
 ELT C 324, 9.11.2013, lk 6.
 ELT C 57, 28.2.2014, lk 4.
 ELT C 167, 4.6.2014, lk 9.
 ELT C 244, 26.7.2014, lk 22.
 ELT C 332, 24.9.2014, lk 12.
 ELT C 420, 22.11.2014, lk 9.
 ELT C 72, 28.2.2015, lk 17.
 ELT C 126, 18.4.2015, lk 10.
 ELT C 229, 14.7.2015, lk 5.
 ELT C 341, 16.10.2015, lk 19.
 ELT C 84, 4.3.2016, lk 2.
 ELT C 236, 30.6.2016, lk 6.
 ELT C 278, 30.7.2016, lk 47.
 ELT C 331, 9.9.2016, lk 2.

ELT C 401, 29.10.2016, lk 4.	ELT C 58, 18.2.2021, lk 35.
ELT C 484, 24.12.2016, lk 30.	ELT C 81, 10.3.2021, lk 27.
ELT C 32, 1.2.2017, lk 4.	ELT C 184, 12.5.2021, lk 8.
ELT C 74, 10.3.2017, lk 9.	ELT C 219, 9.6.2021, lk 9.
ELT C 120, 13.4.2017, lk 17.	ELT C 279, 13.7.2021, lk 4.
ELT C 152, 16.5.2017, lk 5.	ELT C 290, 20.7.2021, lk 10.
ELT C 411, 2.12.2017, lk 10.	ELT C 380, 20.9.2021, lk 3.
ELT C 31, 27.1.2018, lk 12.	ELT C 483, 1.12.2021, lk 19.
ELT C 261, 25.7.2018, lk 6.	ELT C 201, 18.5.2022, lk 82.
ELT C 264, 26.7.2018, lk 8.	ELT C 229, 14.6.2022, lk 8.
ELT C 368, 11.10.2018, lk 4.	ELT C 241, 24.6.2022, lk 6.
ELT C 459, 20.12.2018, lk 40.	ELT C 286, 27.7.2022, lk 33.
ELT C 43, 4.2.2019, lk 2.	ELT C 335, 2.9.2022, lk 15.
ELT C 64, 27.2.2020, lk 17.	ELT C 202, 9.6.2023, lk 33.
ELT C 231, 14.7.2020, lk 2.	

V

(Teated)

MUUD AKTID

EUROOPA KOMISJON

Teate avaldamine veinisektoris kasutatava nimetuse tootespetsifikaadi standardmuudatuse heakskiitmise kohta vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/33 artikli 17 lõigetele 2 ja 3

(2023/C 290/06)

Käesolev teade avaldatakse kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/33 ⁽¹⁾ artikli 17 lõikega 5.

STANDARDMUUDATUSE HEAKSKIITMISE TEADE

„Maremma Toscana“**PDO-IT-A1413-AM03****Teate esitamise kuupäev: 18.5.2023**

HEAKSKIIDETUD MUUDATUSE KIRJELDUS JA PÕHJUSED

1. Mõiste „Rosé“ kasutamine alternatiivina mõistele „Rosato“

Mõistega „Rosato“ hõlmatud veinide tähistamiseks võib kasutada ka mõistet „Rosé“ järgmiste veinitüüpide puhul: Rosato, Alicante Rosato, Grenache Rosato, Ciliegiole Rosato, Merlot Rosato, Sangiovese Rosato, Syrah Rosato.

See aitab suurendada turustusvõimalusi, eelkõige anglosaksi riikides.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artikleid 1, 2, 4, 5, 6, 7 ning koonddokumendi punkte 4, 9.

2. Vermentino Superiore veinitüübi lisamine

Lisatud on uus veinitüüp Vermentino tähisega „Superiore“.

Selle veinitüübi eesmärk on parandada sordi 'Vermentino' kvaliteeti, kasutades argonoomilisi ja veinivalmistamise tehnoloogiasid, mis erinevad veinitüübi Vermentino (baasveini) puhul kasutatavatest tehnoloogiatest.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artikleid 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ning koonddokumendi punkte 4, 5, 8.

3. Veinitüübi Vermentino Superiore viinamarjasortide kombinatsioon

Sordi 'Vermentino' miinimumprotsenti on suurendatud 85 %-lt baasveini puhul 95 %-le „Superiore“ tähisega veini puhul.

See toob viinamarjasordi eriomadused paremini esile.

(¹) ELT L 9, 11.1.2019, lk 2.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artiklit 2 ega muuda koonddokumenti.

4. **Veinitüübile Vermentino Superiore agronoomiliste nõuete lisamine**

Selle veinitüübi puhul on lisatud maksimaalne viinamarjatoodang hektari kohta ja minimaalne naturaalne alkoholisisaldus mahuprotsentides.

See on veinitüübi kasutuselevõtust tulenev kohandus, mis on kooskõlas tähise „Superiore“ kasutamise nõuetega.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artiklit 4 ja koonddokumendi punkti 5.2.

5. **Vormilised kohandused**

Tarbimisse lubamise nõuete loetellu on lisatud veinitüüp Canaiolo.

Viinamarjadest saadava veinikoguse ja maksimaalse veinitoodangu loetellu on lisatud veinitüüp Merlot Passito.

Tegemist on eelmistes põhjendustes oleva lihtsa kirjavea vormilise parandusega.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artiklit 5 ega muuda koonddokumenti.

6. **Veinitüübi Vermentino Superiore tootmise ja tarbimisse lubamise eeskirjad**

Selle veinitüübi puhul on lisatud viinamarjade maksimaalne saagikus ja toodetava veini maksimumkogus hektari kohta ning tarbimisse lubamise nõuded.

Saagikuse ja veini maksimumkoguse märkimine hektari kohta on tingitud sellele tüübile kehtestatud agronoomilistest nõuetest; lisaks võimaldab tarbimisse lubamise varaseima kuupäeva nõue eristada toodet nii kvaliteedilt kui ka kaubanduslikult.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artiklit 5 ega muuda koonddokumenti.

7. **Veinitüübi Vermentino Superiore kirjeldus**

Lisatud on uue tüübi keemilis-füüsikalised ja organoleptilised tunnused.

Tarbimisse lastud toote omadused võimaldavad selgelt eristada sordist 'Vermentino' saadud veine, millel on tähis „Superiore“.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artiklit 6 ja koonddokumendi punkti 4.

8. **Märgistamisnõuete kohandamine**

Selle värvusega veinitüübi puhul on lisatud mõiste „Rosé“ alternatiivina mõistele „Rosato“.

Tähis „Superiore“ on märgistusel keelatud tähiste loetelust välja jäetud.

Need kohandused on kooskõlas kaitstud päritolunimetusega veini „Maremma Toscana“ nimetuses tehtud muudatustega.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artiklit 7 ega muuda koonddokumenti.

9. **Pakendamisenõuete kohandamine**

Karbis oleva säilituskoti minimaalset mahupiirangut on vähendatud 3 liitrilt 2 liitrile; lisaks ei ole lubatud kasutada muid kui klaasist mahuteid, nagu polüetüleentereftalaat (PET) ja komposiitmaterjal (Brick). Selle pakendi mahu vähendamine võimaldab parandada toodete turustamist ühenduse ja rahvusvahelistel turgudel, et rahuldada paljude tarbijate vajadusi, kes hindavad pakendi väikest vormi. Tarbijale esitletava kaitstud päritolunimetusega toote maine säilitamiseks on siiski välistatud PET- ja Brick-tüüpi pakendid.

Sarnaselt veinitüüpidele Riserva, Vigna, Passito, Vin Santo ja Vendemmia tardiva võib ka veinitüübi Superiore puhul toote maine paremaks iseloomustamiseks kasutada ainult klaaspudelit; lisaks on nende veinitüüpide puhul suurendatud pudelite maksimummahtu 18 liitrini, et vastata turu vajadusele pakendada teatud kvaliteetveinitüübid suurematesse anumatesse, mida saab kasutada peamiselt müügiedenduse eesmärgil.

Muudatused puudutavad tootespetsifikaadi artiklit 8 ja koonddokumendi punkti 9.

10. Vormilised kohandused seoses geograafilise keskkonnaga

Seose kirjeldust on kohandatud vastavalt uue veinitüübi Vermentino kasutuselevõtule, millel on tähis „Superiore“.

Tegemist on teksti vormilise muudatusega ja viidatakse eelnimetatud veinitüübile.

Muudatus puudutab tootespetsifikaadi artiklit 9 ega muuda koonddokumenti.

KOONDDOKUMENT

1. Toote nimetus(ed)

Maremma Toscana

2. Geograafilise tähise tüüp

KPN – kaitstud päritolunimetus

3. Viinamarjasaaduste kategooriad

1. Vein
4. Vahuvein
5. Kvaliteetvahuvein

4. Veini(de) kirjeldus

1. Bianco (valge), sh Riserva, koos märkega ühe või kahe viinamarjasordi kohta

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: eri intensiivsusega õlgkollane. Lõhn: peen ja hõrk, puuviljasemate nootidega Viognier' ja Ansonica puhul ning laiem ja keerukam versiooni Riserva puhul. Maitse: Bianco puhul kuivast poolkuivani; pehme ja sametine Vermentino, Viognier' ja Ansonica puhul, värskem vürtsikate nootidega, pikantne, täidlane versiooni Riserva puhul. Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: Bianco: 10,50; Ansonica, Viogner, Vermentino, Chardonnay, Sauvignon, Trebbiano: 11,00; Riserva: 12,00. Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: Bianco: 14,00 g/l; Ansonica, Viogner, Vermentino, Chardonnay, Sauvignon, Trebbiano: 16 g/l; Riserva: 18 g/l Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused

Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena

Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

2. Vermentino Superiore

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: õlgkollane, erksa tooniga, mõnikord kuldse varjundiga. Lõhn: õrn, iseloomulik, peen. Maitse: kuiv, tädlane, pehme, sametine. Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: 12,50 mahuprotsenti; suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: 20,0 g/l.

Üldised analüütilised omadused

Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne üldhappesus	4,5 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena
Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

3. Rosso (punane), Novello, Riserva ning ühe ja kahe viinamarjasordi nimega

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: eri intensiivsusega rubiinpunane, mõnikord violetse varjundiga; intensiivne rubiinpunane, mis kaldub laagerdudes granaatpunasele.

Lõhn: puuviljaste nootidega Novello, Alicante või Grenache, Merlot', Pugnietello ja Sangiovese puhul; vürtsikad noodid Cabernet franc'i, Cabernet Sauvignon'i, Syrah' ja Petit Verdot' puhul, delikaatsem Ciliegiolo puhul, Riserva puhul laagerdumise ajal täiustub.

Maitse: kuivast poolkuivani Rosso puhul ning kergelt happeline ja pikantne Novello, Alicante või Grenache puhul; täidlasem Cabernet', Cabernet franc'i, Cabernet Sauvignon'i, Ciliegiolo, Petit Verdot', Pugnietello, Sangiovese, Merlot' ja Riserva puhul; Syrah puhul intensiivne ja vürtsikas; tüübid Rosso ja Sangiovese, mis on toodetud „Governo all'uso toscano“ veinivalmistusviisil, on värsked ja täidlased.

Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: Rosso, Novello: 11,00; Alicante või Grenache, Cabernet, Cabernet franc, Cabernet Sauvignon, Canaiolo, Merlot, Petit Verdot, Pugnietello, Sangiovese ja Ciliegiolo, Syrah: 11,50; Riserva: 12,00,

Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: 22,00 g/l Rosso puhul ja 20,00 g/l Novello puhul; Alicante või Grenache, Cabernet, Cabernet franc, Cabernet Sauvignon, Canaiolo, Merlot, Petit Verdot, Pugnietello, Sangiovese ja Ciliegiolo, Syrah: 22 g/l; 24,00 Riserva puhul.

Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused

Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena
Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

4. Rosato või Rosé koos märkega viinamarjasordi kohta

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: eri intensiivsusega roosa.

Lõhn: õrn, intensiivsete puuviljaste nootidega, püsivam Alicante puhul, õrnem Sangiovese puhul.

Maitse: kuivast poolkuivani, kergelt happeline, harmooniline.

Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: 10,50 mahuprotsenti.

Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: 16,00 g/l

Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused

Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena
Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

5. Vin Santo

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: õlgkollasest merevaigukollase ja pruunini.

Lõhn: eeterlik, soe ja iseloomulik.

Maitse: kuivast magusani, harmooniline ja sametine.

Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: 16,00 mahuprotsenti.

Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus 22,00 g/l.

Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused	
Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	12,00
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena
Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	30,00
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

6. Vendemmia tardiva (valmistatud hiliskorje viinamarjadest), sh koos märkega viinamarjasordi kohta

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: erksast õlgkollasest eri intensiivsusega kuldkollaseni.

Lõhn: õrn, intensiivne, mõnikord vürtsikas.

Maitse: kuivast magusani, täidlane ja harmooniline.

Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: 15,00 mahuprotsenti.

Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: 22,00 g/l.

Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused	
Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena
Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	25
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

7. Passito Bianco (valge rosinavein), sh koos märkega viinamarjasordi kohta

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: eri intensiivsusega kuldkollane kuni merevaigukollane.

Lõhn: intensiivne, küpsetele puuviljadele iseloomulik.

Maitse: kuivast magusani, täidlane ja sametine.

Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: 15,50 mahuprotsenti.

Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: 23,00 g/l

Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused

Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	12,00
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena
Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	25
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

8. Passito Rosso (punane rosinavein), sh koos märkega viinamarjasordi kohta

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: intensiivne rubiinpunane.

Lõhn: tugev, täidlane.

Maitse: kuivast magusani, sametine.

Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: 15,50 mahuprotsenti.

Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: 24,00 g/l.

Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused

Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	12,00
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena

Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	25
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

9. *Vino Spumante (vahuvein) ja Vino Spumante di Qualità (kvaliteetvahuvein) – veinitüübid Bianco, sh koos märkega viinamarjasordi kohta, ja Rosato või Rosé*

LÜHIKIRJELDUS

Värvus: eri intensiivsusega õlgkollane; Ansonica puhul särav õlgkollane; mõnikord on Vermentino puhul rohekaid varjundeid; Rosato või Rosé puhul kahvatu roosast kirsiroosani.

Vaht: peenemulliline ja püsiv.

Lõhn: õrn, puuviljane, kauakestev, kergem tüübi Ansonica puhul, hõrk tüübi Vermentino puhul; Rosato või Rosé puhul selgemate puuviljaste nootidega.

Maitse: kuiv kuni väga kuiv, harmooniline Ansonica puhul; elav, happeline, veidi mõrkjas Rosato või Rosé puhul.

Minimaalne üldalkoholisisaldus mahuprotsentides: Bianco ja Rosato: 10,50 mahuprotsenti; Ansonica ja Vermentino: 11,00 mahuprotsenti.

Suhkruvaba ekstrakti miinimumsisaldus: Bianco 14,00 g/l; Ansonica, Vermentino, Rosato või Rosé: 16,00 g/l.

Kõik analüütilised näitajad, mida ei ole tabelis esitatud, vastavad liikmesriigi ja ELi õigusaktides sätestatud piirnormidele.

Üldised analüütilised omadused

Maksimaalne üldalkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne tegelik alkoholisisaldus (mahuprotsentides)	
Minimaalne üldhappesus	4,50 grammi liitri kohta väljendatud viinhappena
Maksimaalne lenduvate hapete sisaldus (milliekvivalenti liitri kohta)	
Maksimaalne vääveldioksiidi üldsisaldus (milligrammides liitri kohta)	

5. Veinivalmistustavad

5.1. Veinivalmistuse eritavad

1. Vin Santo veinivalmistusmeetod

Veinivalmistuse eritava

Pärast hoolikat selekteerimist tuleb viinamarjadel lasta sobivates ruumides loomulikult kuivada, kuni viinamarjad saavutavad enne purustamist piisava suhkruisalduse. Saadud toote veiniks valmistamine, säilitamine ja laagerdamine peab toimuma puitmahutites, mille maht ei ületa 500 liitrit, samas kui tarbimisse lubamine ei tohi toimuda enne saagikoristusaastale järgneva kolmanda aasta 1. märtsi.

2. Veinivalmistusmeetod „Governo all'uso toscano“

Veinivalmistuse eritava

Traditsiooniline tava, mis on lubatud tüüpide Rosso ja Sangiovese puhul, seisneb veini aeglaselt taaskääritamises, lisades hektoliitri kohta vähemalt 10 kg kergelt kuivatatud musti viinamarju, mis on pärast purustamist alustanud käärimisprotsessi.

5.2. Maksimaalne saagikus

1. Bianco, Bianco Riserva ja Spumante
13 000 kg viinamarju hektari kohta
2. Bianco, Bianco Riserva ja Spumante
91,00 hektoliitrit hektari kohta
3. Rosso, Rosso Riserva, Rosato, Rosato Spumante, Novello
12 000 kg viinamarju hektari kohta
4. Rosso, Rosso Riserva, Rosato, Rosato Spumante, Novello
84,00 hektoliitrit hektari kohta
5. Vin Santo
13 000 kg viinamarju hektari kohta
6. Vin Santo
45,50 hektoliitrit hektari kohta
7. Ansonica, Ansonica Spumante, Chardonnay, Sauvignon, Trebbiano, Vermentino, Vermentino Spumante, Viognier
12 000 kg viinamarju hektari kohta
8. Ansonica, Ansonica Spumante, Chardonnay, Sauvignon, Trebbiano, Vermentino, Vermentino Spumante, Viognier
84,00 hektoliitrit hektari kohta
9. Vermentino Superiore
9 000 kg viinamarju hektari kohta
10. Vermentino Superiore
63,00 hektoliitrit hektari kohta
11. Alicante Cabernet, Cabernet Sauvignon, Cabernet franc, Canaiolo, Ciliegiolo, Merlot, Petit Verdot, Sangiovese, Syrah
11 000 kg viinamarju hektari kohta
12. Alicante Cabernet, Cabernet Sauvignon, Cabernet franc, Canaiolo, Ciliegiolo, Merlot, Petit Verdot, Sangiovese, Syrah
77,00 hektoliitrit hektari kohta
13. Pugnello
9 000 kg viinamarju hektari kohta
14. Pugnello
63,00 hektoliitrit hektari kohta
15. Alicante Rosato, Ciliegiolo Rosato, Merlot Rosato, Sangiovese Rosato, Syrah Rosato
11 000 kg viinamarju hektari kohta
16. Alicante Rosato, Ciliegiolo Rosato, Merlot Rosato, Sangiovese Rosato, Syrah Rosato
77,00 hektoliitrit hektari kohta
17. Passito Bianco, Ansonica Passito, Chardonnay Passito, Sauvignon Passito, Vermentino Passito
11 000 kg viinamarju hektari kohta

18. Passito Bianco, Ansonica Passito, Chardonnay Passito, Sauvignon Passito, Vermentino Passito
44,00 hektoliitrit hektari kohta
19. Passito Rosso, Cabernet Passito, Cabernet Sauvignon Passito, Ciliegiolo Passito, Merlot Passito, Sangiovese Passito
11 000 kg viinamarju hektari kohta
20. Passito Rosso, Cabernet Passito, Cabernet Sauvignon Passito, Ciliegiolo Passito, Merlot Passito, Sangiovese Passito
44,00 hektoliitrit hektari kohta
21. Vendemmia tardiva, Ansonica Vendemmia tardiva, Chardonnay Vendemmia tardiva, Sauvignon Vendemmia tardiva
80 000 kg viinamarju hektari kohta
22. Vendemmia tardiva, Ansonica Vendemmia tardiva, Chardonnay Vendemmia tardiva, Sauvignon Vendemmia tardiva
40,00 hektoliitrit hektari kohta
23. Trebbiano Vendemmia tardiva, Vermentino Vendemmia tardiva, Viognier Vendemmia tardiva
80 000 kg viinamarju hektari kohta
24. Trebbiano Vendemmia tardiva, Vermentino Vendemmia tardiva, Viognier Vendemmia tardiva
40,00 hektoliitrit hektari kohta

6. **Määratletud geograafiline piirkond**

Tootmispiirkond jääb Toscana piirkonna territooriumile ja hõlmab eelkõige kogu Grosseto provintsi

7. **Viinamarjasordid**

Alicante N. – Grenache

Ansonica B. – Inzolia

Cabernet franc N. – Cabernet

Cabernet sauvignon N. – Cabernet

Canaiole nero N. – Canaiolo

Carmenère N. – Cabernet

Chardonnay B.

Ciliegiolo N.

Malvasia Istriana B. – Malvasia

Malvasia bianca Lunga B. – Malvoisier

Malvasia bianca di Candia B. – Malvasia

Merlot N.

Petit verdot N.

Pugnitello N.

Sangiovese N. – Sangiovese

Sauvignon B. – Sauvignon blanc

Syrah N.

Trebbiano toscano B. – Procanico

Vermentino B. – Pigato B.

Viogner B.

8. Seos(t)e kirjeldus

8.1. KPN „Maremma Toscana“ – Vino, sh Vin Santo, Vendemmia tardiva ja Passito

Territoorium on peamiselt künklik ja nõlvjas, mõõdukate sademete ja väheste suvevihmadega; muld on juurte arenemiseks sobiva sügavuse ja hea drenaažiga. See sajandite jooksul viinapuude kasvatamiseks ideaalseks peetud ajalooline viinamarjakasvatusalala pärineb juba etruskide ajast. Viinapuid kujundatakse seal peamiselt nõorpuumeetodil ja istutatakse suure istutustihedusega. Esindatud on nii territooriumi traditsioonilised sordid, nagu 'Trebiano toscano', 'Ansonica', 'Vermentino', 'Vermentino Superiore', 'Sangiovese', 'Ciliegiolo', kui ka moodsamad ('Chardonnay', 'Sauvignon', 'Viognier', 'Merlot', 'Cabernet', 'Syrah'), mis suudavad väljendada veinide jõulisi omadusi – värskust, aromaatsust, head struktuuri.

8.2. KPN „Maremma Toscana“ – Vino Spumante ja Vino Spumante di qualità

Territoorium on peamiselt künklik ja nõlvjas, mõõduka sademete hulga ja väheste suviste vihmadega, hea ventilatsiooniga; muldadel on juurte arenguks sobiv suur sügavus ja hea kuivendusvõime. Vahuveinide traditsiooniline valmistusviis on seotud ka piirkonna tufi pinnasesse kaevatud veinikeldritega, mis võimaldavad säilitada optimaalseid temperatuure. Viinamarjaistanduste istutustihedus oli juba iidsetel aegadel suur. Sordid on selle territooriumi traditsioonilised ('Trebiano toscano', 'Vermentino' ja 'Ansonica'), mille hulgas on mõnikord muud moodsamad sordid ('Chardonnay', 'Sauvignon'), mis iseloomustavad värsked, kergelt happelisi, peeni ja puuviljaseid veine.

9. Olulised lisatingimused (pakendamine, märgistamine, muud nõuded)

Märgistamine

Õigusraamistik:

ELi õigusaktid

Lisatingimuse liik:

märgistamisega seotud lisaäatted

Tingimuse kirjeldus:

Täpsustatakse, et sordinime 'Alicante' alternatiivina võib kasutada sünonüümi „Grenache“.

Täpsustatakse võimalust kasutada mõiste „Rosato“ asemel mõistet „Rosé“ seda värvi veinitüüpide puhul.

Toote veinivalmistamise piirkond

Õigusraamistik:

ELi õigusaktid

Lisatingimuse liik:

määratletud geograafilises piirkonnas valmistamisega seonduv erand.

Tingimuse kirjeldus:

Pisa, Livorno, Siena ja Firenze provintsidele on lisatud Arezzo provintsi territoorium, mille piires on võimalik teha KPNiga toodete veinivalmistustoiminguid.

Viinamarjasordi tähis

Õigusraamistik:

ELi õigusaktid

Lisatingimuse liik:

märgistamisega seotud lisaäatted

Tingimuse kirjeldus:

Lisatud on võimalus esitada märgistusel mäрге tootespetsifikaadis täpsustatud kahe sarnase värvusega viinamarjasordi kohta, millest tuleb teatada viinamarjade tegeliku osakaalu suhtes kahanevas järjekorras määruse (EL) 2019/33 artikli 50 lõike 1 punkti a alapunkti ii tähenduses.

Pakendamiseõuded

Õigusraamistik:

ELi õigusaktid

Lisatingimuse liik:

märgistamisega seotud lisasätted

Tingimuse kirjeldus:

Nähakse ette kõigi kehtivate õigusaktidega lubatud nimimahuga anumate kasutamine, sealhulgas muud kui klaasist mahutid, mis koosnevad mitmekihilisest polüetüleen- või polüesterplastist, mis on pakendatud papist või muust jäigast materjalist pakendisse, mahuga 2–5 liitrit.

Sia ei kuulu korvpudelid (itaalia keeles *dame* ja *damigiane*), samuti muud kui klaasist mahutid, nagu polüetüleenreftalaat (PET) ja komposiitmaterjal (Brick).

Veinide sulgemiseks klaaspudelites võib kasutada mis tahes õigusaktidega ettenähtud sulgureid, välja arvatud kroonkorgid.

Tähisega „Riserva“, „Superiore“ ja „Vigna“, „Passito“, „Vin Santo“ ja „Vendemmia tardiva“ veinide puhul on lubatud ainult klaaspudelid, mille kuju ja pakend on kohandatud kvaliteetveini omadustele ja mille nimimaht on kuni 18 liitrit ning mille sulgemiseks ei kasutata kroonkorke.

Link tootespetsifikaadile

<https://www.politicheagricole.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/19593>

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine

(2023/C 290/07)

Käesoleva dokumendi avaldamine annab õiguse esitada taotlusele vastuväiteid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 ⁽¹⁾ artikli 51 kohaselt kolme kuu jooksul alates käesoleva dokumendi avaldamise kuupäevast.

KOONDDOKUMENT

„Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“

ELi nr: PGI-CY-02872

Esitatud 21.10.2022

1. [KPN või KGT] nimetus(ed)

„Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“

2. Liikmesriik või kolmas riik

Küpros

3. Põllumajandustootete või toidu kirjeldus

3.1. Toote liik

Klass 1.3. Juust

3.2. Punktis 1 esitatud nimetusele vastava toote kirjeldus

„Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ on pehme kuni poolkõva valge juust, mis on valmistatud kuumtöödeldud värskest kitsepiimast, laabist (v.a sealaap) ja soolast.

Toodet „Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ laagerdatakse soolatud vadakus vähemalt nelikümmend (40) päeva alates tootmisest, enne kui see on söömiseks valmis. Toodet „Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ turustatakse läbipaistvas pakendis. Iga pakend sisaldab paljusid juustutükke soolatud vadakus. Tükid on ebakorrapärase kujuga ja iga tükk kaalub umbes 20–80 g.

Keemilised omadused

Rasvasisaldus kuivaines vähemalt 43 %

Niiskusesisaldus kuni 56 %

Soolasisaldus kuni 4,5 %

Organoleptilised omadused

Tootel „Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ on pehme kuni poolkõva mure tekstuur, milles on eri suuruse ja kujuga iseloomulikud augud. Maitse on hapukas ja värske, sidrunilõhnane ja kergelt soolane.

3.3. Sööt (üksnes loomse päritoluga toodete puhul) ja tooraine (üksnes töödeldud toodete puhul)

—

⁽¹⁾ ELT L 343, 14.12.2012, lk 1.

3.4. Täpsustage tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas

Kõik tootmisetapid alates piima tarnimisest kuni juustu laagerdumiseni toimuvad määratletud geograafilises piirkonnas.

3.5. Sellise toote viilutamise, riivimise, pakendamise jm erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

„Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ on pakendatud läbipaistvasse pakendisse. Iga pakend sisaldab paljusid juustutükke.

Toote „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ ebakorrapärase kuju ja mureda tekstuuri säilitamiseks tuleb see pakendada määratletud piirkonnas, sest piirkonnast välja vedamine ja mujal pakendamine suurendavad nende eriomaduste muutumise riski. Pakendamine määratletud piirkonnas tagab ka parema jälgitavuse.

3.6. Sellise toote märgistamise erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

—

4. Geograafilise piirkonna täpne määratlus

Määratletud geograafilise piirkonna moodustavad järgmised külad: Kato Pyrgos Tillirias, Pigenia, Pachyammos, Pano Pyrgos Tillirias ja Mosfili. Need külad asuvad Tillirias Küprosel.

5. Seos geograafilise piirkonnaga

Kaitstud geograafilise tähise „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ registreerimise taotluse aluseks on toote füüsikalised ja organoleptilised omadused, mis tulenevad peamiselt tootmisprotsessist ja määratletud piirkonna tootjate väljakujunenud oskusteabest. Toote spetsiifiliste omaduste ja eriti juustu kuju tõttu on toote mainel tihe seos määratletud tootmispiirkonnaga.

Juustutükkidel on iseloomulik kuju, nad on puhast valget värvi ja neil on sees ebakorrapärased augud, mis teevad nad väljast krobelineks, ning seetõttu meenutavad toote „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ tükid merevees siledaks lihvitud suuremaid valgeid rannakivikesi. Need erilised omadused on andnud tootele nime ja see nimi on mitmuslik, kuna pakend sisaldab paljusid juustutükke ja koos meenutavad nad veelgi enam rannakivikesi.

Tootmisel kasutatakse allpool loetletud meetodeid, mis üheskoos määravad eespool kirjeldatud toote „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ füüsikalised ja organoleptilised omadused: valge värvus, ebakorrapäraste aukudega rannakivikesi meenutav kuju ning pehme kuni poolköva tekstuuri.

- a) Üksnes kitsepiima kasutamine, mis muudab juustu valgemaks kui muud juustud, milles eri liiki piimal on suurem osakaal.
- b) Kalgendi lõikamine ümmargusteks ja seejärel väiksemateks tükkideks, mis asetatakse madalatesse anumatesse ja jäetakse soolatud vadakusse 48 tunniks seisma. Kui kalgenditükid pannakse anumatesse, jälgitakse, et need ei oleks liiga tihedalt kokku pakitud, sest see muudaks nende kuju. See protsess on tähtis, sest kalgenditükid imavad soolatud vadakut ja paisuvad ning niimoodi omandabki toode „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ kuju, mis meenutab rannakivikesi.
- c) Kalgendi hoidmine teatud tüüpi korvides (*talari*), mida raputatakse ettevaatlikult ja pressitakse kergelt. Selle tulemusel tekivad kalgendi sees mehaaniliselt augud, mis väljenduvad ka lõpptootes.
- d) Soolatud vadakus laagerdumine, mille ajal toimuvad mikrobioloogilised protsessid, mille tõttu tekib tootele ebakorrapärane ümar kuju ja krobeline pind, mis meenutab merevees siledaks lihvitud rannakivikesi.
- e) Loomulik proteolüüs, mis on oluline valgete juustude laagerdumisel soolatud vadakus ja annab juustule pehme kuni poolköva tekstuuri.

Toote „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ omadusi, selle sarnanemist rannakivikestele ja seost määratletud geograafilise piirkonnaga on kirjeldatud ka hiljutises teadustöös. Selles märgitakse, et Halitzia on traditsiooniline kitsepiimast valmistatud ja soolvees laagerdatud juust, mida toodetakse taludes väikeste partiidena kaugel Tilliria poolsaarel Küprose loodeosas ning et juustu nimetus tuleneb selle kujust, mis meenutab valgeid rannakivikesi (Photis Papademas et al. (2019), Conventional and omics approaches shed light on Halitzia cheese, a long-forgotten white-brined cheese from Cyprus, International Dairy Journal 98, lk 72–83).

Arvatavasti õppisid kohalikud elanikud juustu „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ valmistamist oma vallutajatelt 16. sajandi lõpus. Kuigi juustu „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ valmistamine on piirdunud peamiselt määratletud piirkonnaga, on see juust viimastel aastatel muutunud populaarseks kogu saarel.

Juustu „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ valmistamise oskusteavet on edasi antud põlvest põlve ning kuni tänaseni toodetakse seda väikestes kodutööstustes või Tilliria elanike kodudes. Toode „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ on viimasel ajal ajakirjanduses ja internetis palju tähelepanu saanud. Nimetust „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ võib leida ka Küprose dialekti sõnastikes ja Küprose toidu tutvustavates väljaannetes, näiteks Küprose gastronoomilisel kaardil (<https://www.cyprushighlights.com/en/gastronomical-map-of-cyprus>). Bibliograafilised andmed näitavad, et toodet on traditsiooniliselt valmistatud kitse- ja lambapiima segust, kuid viimastel aastatel ja eriti Tilliria piirkonnas on kujunenud tavaks kasutada üksnes kitsepiima.

Alates 2016. aastast on Tilliria piirkonnas korraldatud viigimarjade ja Halitzi festivali ning Küprose toidukonkursil „Cyprus Eating Awards 2020“ valiti „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ Küprose aasta toiduaineks. Lisaks sellele on tootele „Χαλιτζία Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ omistatud Küprose toidu kvaliteedimärgis „Taste Cyprus Delightful Journeys“ ja märgis „Cyprus breakfast“ ning seda võib leida Küprose restoranide menüüdest.

Viide tootespetsifikaadi avaldamisele

<http://www.moa.gov.cy/moa/da/da.nsf/All/82B33F7D83ABF5A8C225879C00346BA5?OpenDocument>

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine

(2023/C 290/08)

Käesoleva dokumendi avaldamine annab õiguse esitada taotluse suhtes vastuväiteid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 ⁽¹⁾ artikli 51 kohaselt kolme kuu jooksul alates käesoleva dokumendi avaldamise kuupäevast.

KOONDDOKUMENT

„Meso crne slavonske svinje“

ELi nr: PDO-HR-02818-26.11.2021

KPN (x) KGT ()

1. [KPN või KGT] nimetus(ed)

„Meso crne slavonske svinje“

2. Liikmesriik või kolmas riik

Horvaatia Vabariik

3. Põllumajandustootete või toidu kirjeldus

3.1. Toote liik

Klass 1.1. Värske liha (ja rups)

3.2. Punktis 1 esitatud nimetusele vastava toote kirjeldus

Nimetusega „Meso crne slavonske svinje“ tähistatakse värsket liha, mis on saadud selliste sobivas vanuses ja lõpliku kehamassiga põrsaste ja nuumsigade kategooria isas- ja emasloomade tapmisel, kes on musta slavoonia tõugu sea (*fajferica*) emiste ja kultide järglased ning keda peetakse konkreetsetes pidamistingimustes (ekstensiivses ja poolintensiivses süsteemis) sobival söötmissüsteemil.

Toode „Meso crne slavonske svinje“ valmistatakse lihast, mis on saadud 120–150 päeva vanuselt tapetud põrsastelt eluskaaluga 20–30 kg ning 450–730 päeva vanuselt tapetud nuumsigadelt eluskaaluga 100–170 kg. Tapetud põrsaste rümbad kaaluvad 12–22 kg ja nuumsigade rümbad 55–120 kg. Tapetud loomade rümbad (süleluust esimese kaelalülili ehk atlaseni) on põrsaste puhul 60–80 cm pikkused ja nuumsigade puhul 90–115 cm pikkused. Tapetud loomade rümpade tailihasisaldus on 55–60 % põrsaste puhul ja 35–45 % nuumsigade puhul. Sõltuvalt vanusest ja loomade pidamisviisist on lihasesisesest rasva osakaal suurem kui 5 %, mis annab lihale marmorja välimuse.

Toote „Meso crne slavonske svinje“ rasvkude on valge.

Toote „Meso crne slavonske svinje“ keemiline koostis peab igas tootmisetapis vastama alljärgnevas tabelis esitatud nõuetele.

Koostisosa	Põrsad	Nuumsead kaaluga kuni 120 kg	Nuumsead kaaluga 120–180 kg
Rasv (%)	> 2,0	> 4,0	> 5,0
Valk (%)	> 21,0	> 23,0	> 23,0
Tuhk (%)	< 1,5	< 1,5	< 1,5
Vesi (%)	< 75,0	< 75,0	< 75,0

⁽¹⁾ ELT L 343, 14.12.2012, lk 1.

Toodet „Meso crne slavonske svinje“ turustatakse jahutatuna (värskena) või külmutatuna terve rümba, poolrümba, poolrümba kondiga osade (veerandrümp, esmased jaotustükid (tagatükk, kaelakarbonaad, kõhutükk, abatükk, seljatükk)) või konditustatud liha (tükeldatud või viilutatud, pakendamata või pakendatud) kujul. Toodet „Meso crne slavonske svinje“ tarbitakse kuumtöödelduna.

3.3. Sööt (üksnes loomse päritoluga toodete puhul) ja tooraine (üksnes töödeldud toodete puhul)

Imetamise ajal saavad põrsad lisaks valmissöödasegu (20 % toorvalku). Pärast võõrutamist ja välitingimustes kasvatamise ajal söödetakse neid teraviljade (maisi, odra, nisu, tritikale) ja kaunviljade (sojaubade, põldherneste, lupiinide, aedubade) seguga, millele on lisatud koresööta (värsket rohelist lutserni, ristiku- ja rohusegusid, kõrvitsat, nõgest, lutsernheina). Söödaratsiooni toorvalgusisaldus peab põrsaste kasvatamise ajal olema vähemalt 16 %. Geneetiliselt muundatud sööda kasutamine põrsaste toidus ei ole lubatud. Põrsaste sööt on normitud ning lubatud on kasutada vitamiini- ja mineraalilisandeid. Põrsastel peab alati olema piisavalt värsket joogivett.

Välitingimustes kasvatamise ajal söödetakse nuumsigu teraviljade (maisi, odra, nisu, tritikale, kaera) ja kaunviljade (sojaubade, põldherneste, lupiinide, aedubade) seguga, millele on lisatud koresööta ja sulgvilju (tõrusid, kastaneid, pöögipähkleid). Nuumsigade söödaratsiooni toorvalgusisaldus peab olema vähemalt 12 %. Geneetiliselt muundatud sööda kasutamine nuumsigade toidus ei ole lubatud. Nuumsigadele söödetakse jämejahu. Nuumsigadel peab alati olema piisavalt värsket joogivett.

Kogu loomadele antav sööt peab pärinema punktis 4 määratletud piirkonnast. Erandkorras võib määratletud piirkonnas sööda tootmist takistavate loodusõnnetuste korral osta sööta muudest piirkondadest, mille kohta omanik peab esitama tõendavad dokumendid. Väljastpoolt määratletud piirkonda hangitud sööt ei tohi siiski ületada 50 % kuivainest aastas.

3.4. Tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas

Toote „Meso crne slavonske svinje“ tootmine peab kõigis etappides, sh poegimine, kasvatamine, nuumamine, söötmine, sigade tapmine, rümba töötlemine ja toote turustamine, toimuma punktis 4 määratletud geograafilises piirkonnas.

3.5. Sellise toote viilutamise, riivimise, pakendamise jm erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Tõhusa kontrolli ja jälgitavuse tagamiseks peab toote „Meso crne slavonske svinje“ tootmine kõigis etappides ning selle pakendamine ja märgistamine toimuma määratletud geograafilises piirkonnas. Toote pakendamine määratletud geograafilises piirkonnas on oluline, sest sellega tagatakse liha säilimine värskena ning toote kvaliteet ja hügieenilisus. Sel viisil viiakse mikrobioloogilise saastumise võimalus miinimumini.

3.6. Sellise toote märgistamise erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Turustamisel peab lõpptootel „Meso crne slavonske svinje“ olema logo, tootja nimi ja kaitstud päritolunimetus. Toote logol on ebakorrapärase viisnurga kuju, mille kandiline alus on suunatud ülespoole ja kolmnurkne ots allapoole. Viisnurkne logo on tumepunast värvi ja sellel on kuldne serv. Viisnurga keskel on stiliseeritud musta sea kujutis. Stiliseeritud musta sea kohal on kirjatüübis Papyrus kuldkollase värviga kirjutatud tekst toote nimetusega „Meso crne slavonske svinje“. Stiliseeritud musta sea all on kolm stiliseeritud kuldset tähte.

4. Geograafilise piirkonna täpne määratlus

Toodet „Meso crne slavonske svinje“ toodetakse Horvaatia mandriosas, mis koosneb 13 maakonnast ja Zagrebi linnast. Toodet „Meso crne slavonske svinje“ toodetakse eranditult järgmiste maakondade linnade ja valdade haldusalas: Vukovar-Srijem, Osijek-Baranja, Slavonski Brod-Posavina, Požega-Slavoonia, Virovitica-Podravina, Bjelovar-Bilogora, Koprivnica-Križevci, Međimurje, Varaždin, Krapina-Zagorje, Zagreb, Sisak-Moslavina ja Karlovac. Selles piirkonnas on traditsiooniliselt sigu kasvatatud ning harjumuspärane seakasvatusemeetod on määratletud piirkonna kõigis osades geograafiliste ja kliimatiliste eripärade tõttu peaaegu identne. Toote „Meso crne slavonske svinje“ tootmispiirkond piirneb põhjas peamiselt Horvaatia riigipiiriga Ungariga, idas Serbiaga ning lõunas ja kagus Bosnia ja Hertsegoviinaga, kus piir kulgeb piki Sava ja Una jõge. Toote „Meso crne slavonske svinje“ tootmispiirkonna edelapiiri moodustab Karlovaci maakonna ning Lika-Senji, Primorje-Gora ja Zadari maakondade vaheline piir.

5. Seos geograafilise piirkonnaga

Toote „Meso crne slavonske svinje“ kaitse põhineb lihale eriomasel kvaliteedil, mis tuleneb sigade geneetilisest baasist, nende pidamise ja söötmise viisist ning tapavanusest.

5.1. Geograafilise piirkonna eripära

Toote „Meso crne slavonske svinje“ geograafilist tootmispiirkonda iseloomustab väga vaheldusrikas pinnamood. Selle idaosas asub tasandikuala ning läänes ja edelas hertsüünia kurrutuse ajal moodustunud mägede piirkond. Ülejäänud maastiku on kujundanud peamiselt fluviaalsed (vooluveetekkelsed) ja eoolsed (tuuletekkelsed) protsessid, mille tulemusena on tekkinud kuhjumine (settimine) ja erosioon (murenemine). Nende protsesside tulemusena kujunesid lammid, meandrid ja soodid ning samuti väljaspool ülejutus alasid asuvad jõeterrassid, mis sobisid inimasustuseks ja põllumajanduslikuks kasutuseks, ning alad, kus tuuletekkelise kuhjumise tulemusel kogunenud mustmuld ja peeneteraline settematerjal (löss) sobib põllumajanduslikuks kasutamiseks. Nende protsesside tulemusena tekkis mitu mullatüüpi (huumuserikas mustmuld, pruunmuld, soine mustmuld, lammimuld ja leedemuld või leostunud muld).

Horvaatia mandriosa piirkonnale, kus toodet „Meso crne slavonske svinje“ toodetakse, on iseloomulik mõõdukalt soe niiske kliima soojade suvede ja suhteliselt pehmete talvedega. Keskmine õhutemperatuur on 10,7 °C. Kuu keskmine temperatuur jõuab haripunkti juulis (harvem augustis või juunis), olles keskmiselt 19,5–21,9 °C, nagu näitavad ilmajaamades tehtud mõõtmised. Jaanuar on kõige külmem kuu, mille keskmine temperatuur jääb –1,4 °C ja 1,2 °C vahele. Aasta keskmine sademete hulk jääb vahemikku 700 mm (suvel) kuni 1 400 mm (talvel). Aasta keskmine suhteline õhuniiskus on ligikaudu 80 %, kusjuures kevad- ja suvekuudel on niiskust vähe, talvekuud on valdavalt niisked ning väga vähe on äärmiselt kuivi päevi, mil keskmine õhuniiskus on vähem kui 30 %. Jõed suurendavad piirkonna niiskust.

Tänu kliimale ja pinnavormide eripäradele on tekkinud ulatuslikud metsad, peamiselt paju-, lepa-, papli-, hariliku tamme, kivitamme-, valgepöõgi-, kastani- ja pöõgimetsad (kõrgemal kui 300 m). Viljakas maa ja jõgede rohkus meelitab minevikus sinna asuma inimesi, kes tegelesid peamiselt põllumajandusliku tootmise ning põllukultuuride kasvatamise ja loomakasvatusega. Nii taime- kui ka loomakasvatuse on kohanenud kliimatingimuste ja määratletud piirkonna geograafiliste eripärade. Slavoonia kliima ja pinnavormide iseärasused mõjutasid oluliselt põllumajanduse arengut. Soodsad kliimatingimused teraviljatootmiseks ja suured karjamaad jõgede lammidel on

olnud eriti soodsad loomakasvatuse, eelkõige seakasvatuse arengu seisukohast. Slavoonias on seakasvatus aja jooksul muutunud. Algselt kasvatas pea iga perekond maal talus sigu oma vajaduste rahuldamiseks, hiljem kujunesid suured põllumajandusettevõtted, kus sigu peeti suurfarmides.

Krahv Dragutin Karlo Pfeiffer de Orlovnjak aretas oma valdustes Orlovnjakis, Bezenicas, Višnjevcis ja Gladošis valikuliselt mitut liiki koduloomi. Tuntuim neist oli must slavoonia tõugu siga, mis hiljem nimetati tema järgi fajfericaks, ning see nimi on säilinud tänaseni. Võttes arvesse kliima ja pinnase omadusi, soovis Pfeiffer aretada seatõu, mis saaks kiiremini täiskasvanuks ning oleks viljakam ja lihakam kui sel ajal Slavoonias kasvatatud sead. Samuti oli tema eesmärk aretada siga, kes oleks anatoomiliste omaduste ja välimuse poolest kohastunud lammikarjamaadel vabas õhus pidamisega. Must slavoonia tõugu siga (fajferica) hakkas levima kõigil Pannoonia piirkonnas asuvatel Horvaatia aladel, sealhulgas Zagrebi ümbruses ja Baranja maakonnas. Peaaegu kõik loomakasvatavad kasutasid musta slavoonia tõugu sea kasvatamiseks sama meetodit. Sigu peeti välitingimustes karjadena (poolnomaadsed karjad) ja kuna nad olid kliimatingimustega hästi kohanenud, oli see kuni 20. sajandi keskpaigani kõige arvukam seatõug Pannoonia piirkonnas asuvatel Horvaatia aladel (Specijalno stočarstvo, Hrasnica et al, 1964, lk 250–253).

5.2. Toote eripära

Must slavoonia tõugu siga (fajferica) aretati suurenenud nõudluse tõttu sealiha järele. Algusest peale on toodet „Meso crne slavonske svinje“ peetud kvaliteetsemaks kui teiste turul saadaolevate seatõugude liha. Ritzoffy väite kohaselt (M. Kurbanović „Uzgoj svinja“, 1943) aretati must slavoonia tõugu siga selleks, et saada paremat liha kui mangalitsa tõugu sealt ja samas parandada selle tõu nuumaomadusi, lisades, et „mustal slavoonia tõugu seal on rohkem liha kui mangalitsa tõugu seal. Lihasisaldus erineb 5–10 %. Musta slavoonia tõugu sea liha on väga kvaliteetne.“ 1950. aasta väljaandes, mis käsitleb musta slavoonia tõugu sea poolrumba ja liha kvaliteeti, märgib S. Pribičević, et see tõug „saab varakult täiskasvanuks, on piisavalt viljakas, sobib nuumamiseks, kasutab hästi sööta, annab suurepärase liha, milles on sobiv liha ja rasva vahekord, kasutab hästi karjamaad ning on hästi kohastunud meie pidamis- ja söötmingimustega“. Ilančić ja Adilović märgivad väljaandes „Klaoničke vrijednosti kod tovljenika različitih pasmina svinja“ [Eri tõugu nuumsigade tapaväärtused], et nuumatud musta slavoonia tõugu sea rumba keskmine tailihasisaldus on peaaegu 39 %, mis on 8 % suurem kui mangalitsa tõu puhul.

Sealiha kvaliteedi üks põhiomadusi, mis mõjutab oluliselt maitset ja lõhna, on lihasesisene rasvasisaldus, mis tänapäeval enamiku turustatavate seatõugude ja ristandite puhul ei ületa 2 %. Toode „Meso crne slavonske svinje“ eristub kõigis kategooriates muudest turustatavatest seatõugudest, liikidest ja ristanditest lihasesisese rasva suurema osakaalu poolest seljalihases. Sõltuvalt vanusest ja loomade pidamisviisist on musta slavoonia tõugu sea (fajferica) lihasesisese rasva osakaal suurem kui 5 %, mis annab lihale marmorja välimuse. Rasva suur osakaal muudab liha mahlakamaks ja tänapäeval on see tarbijate hulgas eriti hinnatud. Tänu võimalusele vabalt ringi liikuda, välitingimustes karjatamisele ning aeglasele kasvule, mis on osa loomulikust elurütmist, on mustal slavoonia seal tugevam kehaehitus. Samal ajal sisaldavad selle tõu rumbad rohkem rasvkude, eelkõige lihastes. Suurema rasva osakaal lihastes annab kuumtöötlemise korral tootele „Meso crne slavonske svinje“ tajutava pehmuse ja mahlasuse, mistõttu see tundub närvides äärmiselt pehme võrreldes muudelt turustatavatelt seatõugudelt, liikidelt ja hübriididelt saadud lihaga.

2017. aasta uuringus, mis käsitles tarbijate eelistusi sealiha suhtes ja nende suhtumist musta slavoonia tõugu sea (fajferica) lihast valmistatud toodetesse, leiti, et toote „Meso crne slavonske svinje“ tarbimise vastu on märkimisväärne huvi. Seda tõendab asjaolu, et enamik vastanutest (74 %) oleks valmis kulutama rohkem raha tootele „Meso crne slavonske svinje“, kui nad oleksid kindlad, et see on toodetud traditsioonilisel ja keskkonnasõbralikul viisil.

5.3. Geograafilise piirkonna ja toote vaheline põhjuslik seos

Seakasvatuse on Slavoonias olnud pikka aega loomakasvatuse peamine haru tänu teraviljakasvatuseks sobivale viljakale pinnasele, sest teravili on sigade söötmise aluseks.

Piirkonna looduslikud iseärasused – viljakad tasandikud, suured jõelammid, künklikud ja mägised alad ning metsade rohkus –, samuti seakasvatuse traditsioonid ja asjaolu, et sigu peetakse välitingimustes, on eriti soodsad musta slavoonia tõugu sea kasvatamiseks. See tõug on kliimatingimuste suhtes äärmiselt vastupidav.

Toote „Meso crne slavonske svinje“ tootmise erimeetod tuleneb geograafilistest ja kliimatingimustest ning seakasvatuse kasutatavatest konkreetsetest tehnoloogilistest protsessidest, mis on välja arendatud kohalike elanike teadmiste ja kogemuste põhjal. Need seakasvatuse tehnoloogilised protsessid on arenenud tänu kohastumusele konkreetsete geograafiliste ja kliimatingimustega, mis suuresti määravad ära toote „Meso crne slavonske svinje“ eripära.

Toote „Meso crne slavonske svinje“ kvaliteet tuleneb sigade geneetilisest baasist, kuid eelkõige nende pidamise ja söötmise viisist ning tapavanusest. Toote „Meso crne slavonske svinje“ väga hea kvaliteet ja tehnoloogilised omadused (liha tumedam värvus, suurem tihkus, lihasesisese rasva suurem osakaal, vähesem vee eritumine jne) tulenevad sigade geneetilisest baasist, musta slavoonia tõugu sea (fajferica) võimalusest vabalt ringi liikuda ja karjamaadel karjatamisest, erisööda kasutamisest (roheline lutsern, teravili) ning pikemast nuumamisperioodist, mis on tingitud aeglasemast keskmisest päevasest kaalutõusust.

Loomade pidamisviis (välitingimustes) annab lihale tumedama värvuse, sest nad liiguvad rohkem ja neil on suurem lihaste verevarustus. Sigade välitingimustes pidamise otsese tulemusena on sellel tõul tugev lihaskiud, mistõttu väheneb lihamahla eritumine.

Toode „Meso crne slavonske svinje“ on mahlakas ja pehme tänu lihasesisese rasva suuremale osakaalule, mis tuleneb sigade geneetilisest baasist, ning sigade välitingimustes pidamisest ja nende söödast.

Horvaatia mandriosas tarbitakse sealihaga traditsiooniliselt pühade ja religioossete pühade ajal ning pereringis sündmuste tähistamise puhul ning see on pidusöögi keskmeks. Sigadel on ka sümbolne tähendus: kohalikud elanikud usuvad, et kui siga kärsaga maad tuhnides edasi liigub, siis tähendab see tulevast head õnne ja õitsengut. Seepärast on röstitud seapraad traditsiooniline ja asendamatu roog vana aasta ärasaatmiseks ja uue vastuvõtmiseks.

Viide tootespetsifikaadi avaldamisele

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/proizvodi_u_postupku_zastite-zoi-zozp-zts/Specifikacija_Meso_crne_slavonske_svinje_Ispravak.pdf

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)